

Šiame numery

**MALDA, KAIP KLIŪTIS KRIKŠČIONIŲ SU-
ARTEJIMUI.**
**VANDA BALUKIENĖ, ČIURLONIO GALERI-
JOS DIREKTORĖ, APIE VASARIO 16-TOS
PROGA RENGIAMĄ PARODĄ.**
**VLADAS JAKUBENAS APIE G. PUCCINI "BO-
HEMOS" PASTATYMĄ CHICAGOJE.**
**PASNEKESYS SU PEDAGOGINIO LITUANIS-
TIKOS INSTITUTO DIREKTORIUM ALEK-
SANDRU DUNDULIU.**
ŽIVILĖS BILAIŠYTĖS EILERASČIAI.
**PRANAS SKARDŽIUS APIE LOGIKĄ IR KAL-
BINIUS PRIETARUS.**
PRANO VISVYDO "ANTIKOMENTARAI".
NAUJI LEIDINIAI.
KULTURINĖ KRONIKA.
FILMŲ ĮVAIRUMAI.
MOTERŲ GYVENIMAS.

Kertinė paraštė

Malda, kaip kliūtis krikščionių suartėjimui

Viena iš skaudžiausių ironijų, šeimos nariams susipykus, dažnai būna, kad jie kažin kodėl pradeda užkliuti kaip tik už tų dalykų arba už tų asmenų, kurie jiems bendrai brangūs, ir tas bendras brangenybės pavertimas ypatingom nesantaikos priežastimi. Kaip dažnai, pavyzdžiui, tėvas ir motina, kurie abudu myli tą patį judviejų vaiką, kilus tarp tėvų neapykantai, jaučia reikalo dėl to vaiko susibarti.

Panašiai viena iš skaudžiausių ironijų, susijusių su krikščionių suskilimu buvo ta, kad mes malda pavertėm tam tikra to suskilimo priemone.

Kai prieš trisdešimt penkerius metus lankiau viešą miesto mokyklą ir visi klasėje rytais kartu sukalbėdavom Viešpaties maldą, mes katalikai sąžiningai susi-
čiaupdavom, prieję žodžius, "... nes Tavo yra karalystė, galybė, ir garbė per amžius" — ir vėl įsijungdavom tik bendram "Amen".

Mes katalikai laikėm tą Viešpaties maldos versiją su minėtu sakiniu "evangelikų malda"; o evangelikai vadindavo mūsų naudojama versiją "katalikų malda". Ir vieni ir kiti kažkaip buvome užmiršę, kad šis mūsų visų bendras paveldėjimas nėra nei vieno, nei kito, o Viešpaties sukurta malda.

Tik po dvidešimt metų, universiteto teologijos fakultete studijuodamas tą brangią, mums nuo pirmųjų Bažnyčios amžių paliktą, knygą "Didache", sužinojau, kad tie skambūs žodžiai "nes tavo galybė ir garbė per amžius", nors ir nėra kai kurių evangelijų tekste, tačiau yra "Didache" tekste, ir visai neturėtų kelti jokių sunkumų.

Naujoji katalikų Mišių liturgija, toji vietoj, kur Viešpaties malda kalbama, dabar ir tie žodžiai kalbami. Juos atsako Mišių dalyviai.

Tai vienas pavyzdys, kaip mes krikščionys, iš maldos, kuri turėjo mus risti, padarėm tam tikrą nesugyvenimo simbolį. Visai seniai mes, katalikai, radom pro-
gos su kitų konfesijų nariais drau-

ge pasimelsti. Prisimenu, kaip prieš šešerius metus Baltimorėje katalikai su evangelikais pirmą kartą bendrai ruošė viešą pamaldą.

Jau porą metų prieš tai buvo įvykę eilė organizuotų pokalbių, tiek dvasiškų, tiek ir pasauliečių būreliuose. Tačiau, bendrų pamaldų nedrįsom ruošti kurioj nors bažnyčioj, o turėjom susirast neutralią vietą, "nuginkluotą žoną" — koncertų salę. Kokios jautrios vyko derybos, kad neiš-
žeistų nei vieni, nei antri, lyg vie-
toj pamaldų būtumėm ruošę tarptautinę nusiginklavimo kon-
ferenciją.

O gal tos bendros katalikų ir evangelikų pamaldos buvo tam tikras nusiginklavimo žygis, tam tikras numetimas kai kurių kon-
fesijų šarvų, kurie gal kada ir turėjo prasmę, bet mūsų laikais jau tik be reikalo slegia kaip ka-
talikus, taip ir evangelikus. Mes
tais konfesiniais šarvais apsisun-
kine, nepajėgiam dvasiškai pakil-
ti.

O kaip keista buvo pirmą kartą su kitatikiais ekumeniškai pasi-
melsti! Kaip įdomu! Ir kaip mes užsidedėm noru suartėti!

Krikščionių suartėjimo procesas turi pereiti tam tikrus laipsnius, iš kurių tris sudaro malda. Pirmo-
je krikščionių suartėjimo stadijoje pradėjome savo atskirose bendri-
jose maldauti mūsų visų Visaga-
lio Tėvo, kad būtų mums nu-
šviestas kelias į Krikščionių vie-
nybę. Antrojoje stadijoje pradėjo-
me dalyvauti pasikalbėjimuose
mažuose būreliuose religinėmis
temomis, kad galėtumėm vienas
kito išsiklausinti, vienas kito įsi-
tikinimus ir papročius geriau pa-
žinti.

Is pradžių tai nebuvo lengva. Bijojom, kad sau arba savo kon-
fesijai nepadarėtume gėdos, ne-
norėjom nei kitos konfesijos į-
žisti. Tačiau buvome priversti ir
apie savo tikėjimą giliau pasi-
skaiyti, geriau jį įsigilinti. Mes
supratom, kad ne ginčams susi-
rinkom. Kada pokalbio bendra-
dalyvis nuoširdžiai užklausia,
"Kaip Jūs suprantate tokią arba

Šventinės parodos proga

Pokalbis su Čiurlonio galerijos direktore Vanda Balukiene

Prasmingai šių metų vasario 16 d. (penktadienį) Čiurlonio galerijoje, Chicagoje, atidaroma plačios apimties lietuvių dailininkų paroda. Ir jaunųjų ir vyresniųjų. Ir ne vien čekagiečių, bet ir artimesnių ir tolimesnių kaimynų, net svečių iš kitų kontinentų. Tokios didelės parodos atidarymas bus neeilinis įvykis dar ir ta prasme, kad paroda jau vyks naujose Čiurlonio galerijos patalpose, kuriomis mes galime didžiulius ne vien tik savo tarpe, bet ir nerasti prieš pačius rei-
kiausius dailės bičiulius ameri-
kiečius ir kitus.

Bent trumpai tokia proga čia užkalbiname parodos ruošą į-
temptai užsiėmusią galerijos di-
rektorę, dailininkę Vanda Ba-
lukiene.

— Kada, kaip ir kodėl gimė
idėja Vasario 16-tos proga Čiur-
lonio galerijoje surengti bendrą
laisvojo pasaulio lietuvių daili-
ninkų parodą?

— Ši paroda išaugo iš praei-
ties tradicijų ir išbujojo įvykių
raidėje, būtent: Jaunimo centre
naujos Čiurlonio galerijos atida-
rymas ir Lietuvių fondo tūkstan-
čio dolerių premija skiriama lie-
tuvui dailininkui. Abu svarbūs
laimėjimai kultūriniame gyveni-
me turėjo apjungti visus dailini-
kus tradicinėje Vasario 16-tos pa-
rodoje.

— Ar tai bus tik vienkartinis
šiemetinis užsiėmimas, ar ma-
noma šias su Vasario 16-ta susie-
tas meno parodas padaryti kas-
metine tradicija ir ateityje?

— "Kiek Kristaus mokslo tiesa?", mes
patys esame priversti savęs pa-
klausti: "Iš tikrųjų, kaip aš su-
prantu Kristų ir jo žodį? Ka aš
tikiau?"

Anksčiau ar vėliau krikščionių
suartėjimo procese, kai pamatom,
kad turime daugiau bendrumų
nei skirtingumų, kyla troškimas
bendrai pasimelsti. Pradedam
kukliai, mažame būrelyje; gal
tik Viešpaties maldą sukalbėda-
mi. Laikui bėgant, randam ga-
limybės tas bendras pamaldas
surošyti vieni kitų bažnyčiose, di-
desniam skaičiui.

Po šios stadijos, galime pajusti
arba tam tikrą nuovargį ir nusivylimą, kad kitų negalime užde-
gti krikščioniško suartėjimo susido-
mėjimu, arba galime susigundyti
pasitenkinimu, kad pasiekėm vi-
sa, kas įmanoma. Susipažinom,
pasimeldėm bendrai, išmokom
gerbti vienas kito tradicijas — ko
daugiau norėt? Nejaugi norime
sumaišyti visus tikėjimus į vieną
bažnyčią, kur viskas būtų mono-
litiška ir vienos spalvos?

Kur viskas būtų monolitiška ir
vienos spalvos — ne. Į vieną
Bažnyčią — taip. Nes Kristus aiš-
kiai yra išreiškęs savo troškimą,
kad visi būtų viena, kaip Tu, Tė-
ve, esi manyje ir aš tavėje, kad
ir jie būtų mumyse viena...

Gal šiame krikščionių suartėji-
mo tarpsnyje įvairios konfesijos

— Tai turėtų likti tradicija, o
kiekvienais metais paroda tu-
rėtų būti įvairesnė ir turtingesnė
savo kūriniams. Dailininkai iš
anksto ruošėsi jau nuo šių me-
tų ateinančiai parodai. Šiais me-
tais turėsime tris premijas ge-
riausiems darbams. Būtų gera
ateityje turėti ir daugiau mece-
natų. Gal būtų galima būtų puo-
selėti lietuvišką kūrinių tematiką,
skiriant tokią specialią premiją.
Mes norime, kad Vasario 16-tos
paroda būtų tikrai ypatinga šven-
tė mūsų visuomenei ir dailini-
kams.

— Jau kalbama, kad Lietuvių
fondas skiria šiemet net tūkstan-
tį dolerių jūry komisijos pripažin-
tam geriausia parodoje darbu?
Ar toji tūkstančio dolerių premi-
ja taipgi bus kasmetinė ir ar Lie-
tuvų fondas kasmet bus šia proga
mūsų dailės mecenatas?

— Ši gražioji Lietuvių fondo
premija yra paskirta pirmą kar-
tą, bet mes tikimės, kad tai virs
tradicija, ir lietuvis dailininkas
bus pagerbtas kiekvienais me-
tais taip, kaip kas metai yra ge-
bijamas lietuvis kūrėjas-rašytojas.
Dar turėčiau paaikškinti Lietuvių
fondo premiją: jūry komisija at-
rinkt geriausią parodoje kūrinių,
jis bus nupirktas už tūkstantį do-
lerių Lietuvių fondo skaitais pi-
nigais ir paliktas Galerijos glo-
boje, kaip meno turtas, skirtas
Nepriklausomai Lietuvai.

— Kiek dailininkų ir iš kokių
kraštų tikėtis šion parodon su-
traukti?

— Parodoje dalyvauti pasiža-

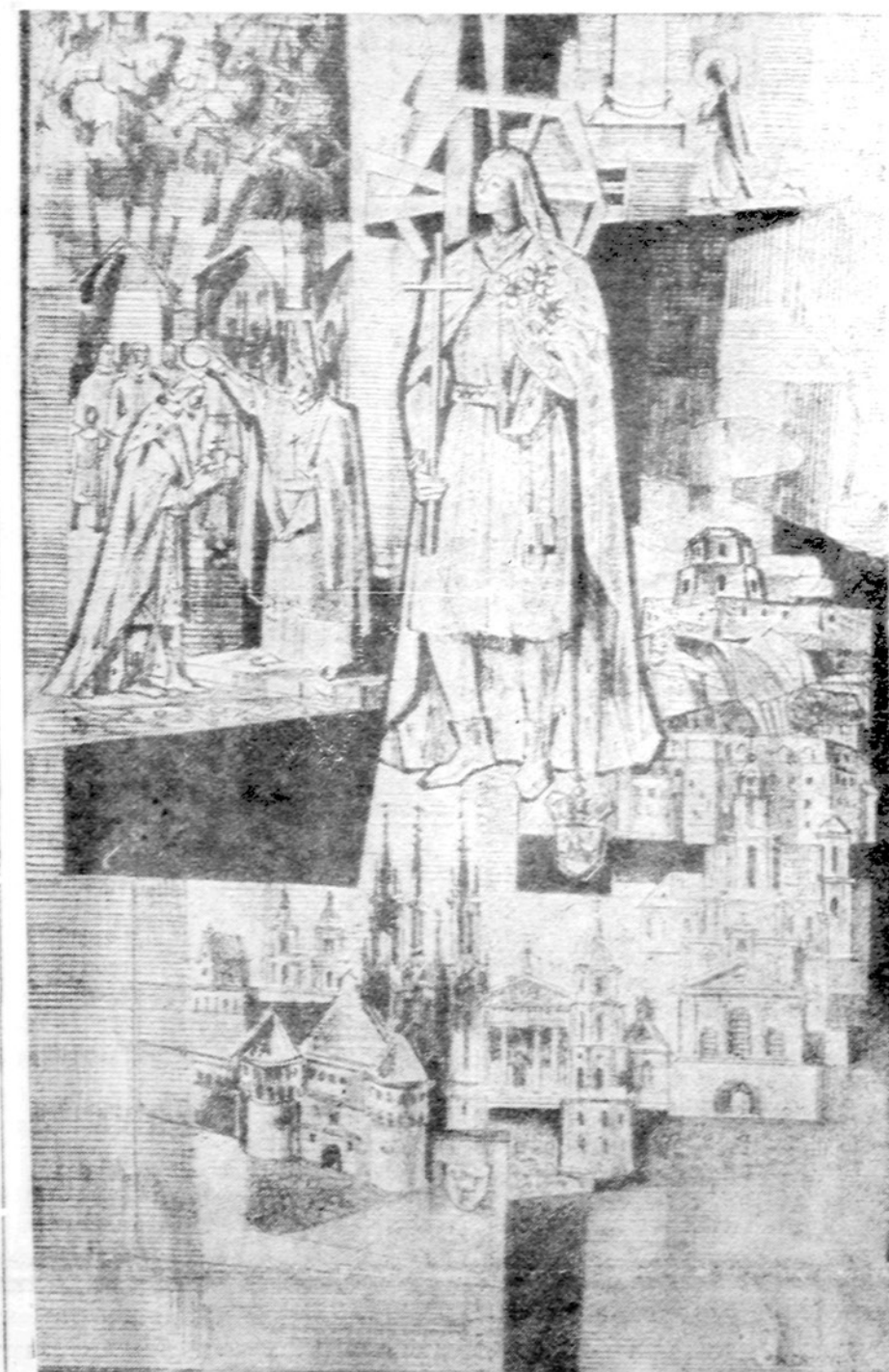
dėjo 45 dailininkai; iš tolimesnių
vietai bus Paryžiaus, New Yorko,
Kanados ir Kalifornijos atstovai.

— Kaip techniškai visa tai or-
ganizuojama ir kaip sprendžia-
mos su šios rūšies darbų suriš-
tos problemos?

— Aplamai, jaučiamas didelis
entuziazmas, ruošiant šią parodą.
Lietuvių Dailininkų sąjunga
New Yorke parodė didelį pritari-
mą šiai parodai laiškais ir tele-
foniniais pasikalbėjimais. Kurie
negali dalyvauti dėl komplikuo-
to transporto ar dėl įsipareigoji-
mų kitose parodose, tie žada da-
lyvauti kitais metais. Atrodo, Lie-
tuvų fondo skirta premija su-
jungs lietuvių dailininkus giles-
niam ir tampsniam bendradar-
biavimui. Esant tokiai nuotakai,
techniški reikalai nėra sunkūs,
nors dar yra likę daug baigiamų-
jų ruošos darbų, įrengiant naują
Čiurlonio galeriją. Darbštūs
ir pilni idėjų dailininkai D.
Aleknienė-Rėklytė, J. Daugvila,
J. Kelečius ir R. Mozoliauskas —
visi stengiamės, kad ši paroda pa-
sisektu.

— Kas atrinks tinkamus dar-
bus parodai ir kas spės, kuris dar-
bas yra premijuotinas?

— Bus dvi atskiros jūry komi-
sijos. Pirmoji sudaroma iš trijų
lietuvių dailininkų, kurie šį kartą
nedalyvauja parodoje. Jie atrinks
geriausius kūrinius šiai parodai.

V. K. Jonynas
Istorinė Lietuva (aliejus)
Iš Vasario 16 d. Čiurlonio galerijoje, Chicagoje, atidaromos lietuvių
dailininkų parodos.

Kita jūry komisija skirs premijas:
du Chicagos žinomi meno kriti-
kai — amerikiečiai ir vienas lie-
tuvis dailininkas.

— Įdomu būtų jau šiandien
žinoti, kurie žymesnieji mūsų
dailininkai jau pasižadėjo paro-

doje dalyvauti ir kurių darbai jau
prisiūti?

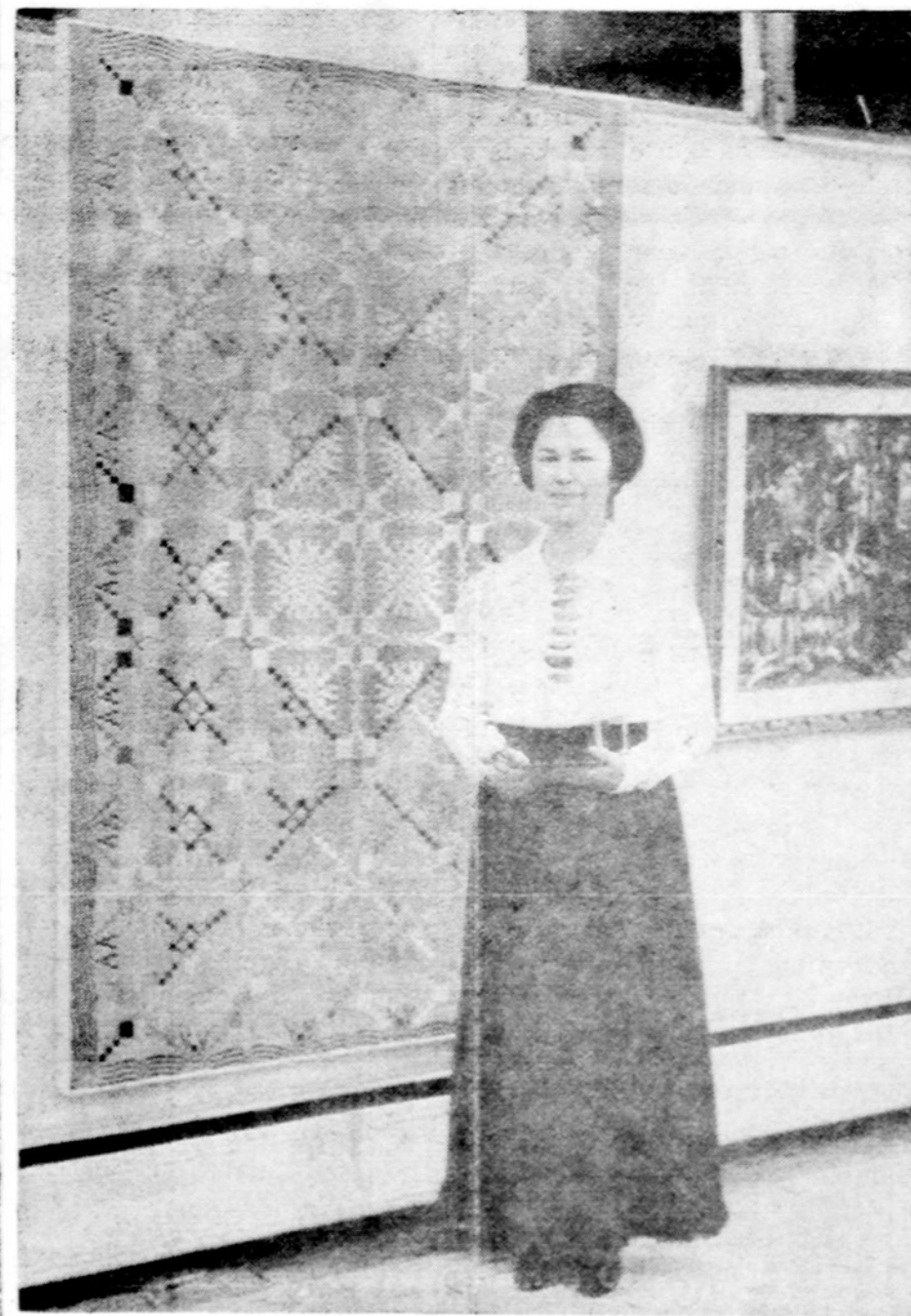
— Jau visi darbai Galerijoje ir
dailės bičiuliai galės pasidžiaugti
seniai nematytais svečiais, kaip
J. Rimša, Vyt. Jonynu, I. Grieze,
P. Lape, Tel. Valium, P. Gailiumi,
Alb. Elskumi ir daugelio
kitų Čiurlonio galerijoje pirmą
kartą išstatomais darbais.

— Ar mūsų dailininkai šiais
jaunais ir seniais rodo dau-
giau dėmesio šiai parodai? Kokia
proporcija vieni ir kiti žada pa-
rodoje dalyvauti?

— Daugiausia jau subrendę
dailininkai.

— Atrodo, kad planuojamoji
šventinė ir bendroji mūsų daili-
ninkų paroda bus ypatingesnė už
lig šiol įprastąsias. Gal tad ir jos
atidarymas bus kuo nors išskir-
tinis? Spaudoje jau anksčiau bu-
vo užuominų, jog reikėtų gale-
rijoje parodas atidaryti ne vien tik
kalbomis, bet ir muzikos bei gro-
žinės literatūros vienu antru nu-
meriu. Gal kas nors panašaus šį
kartą kaip tik pramato?

— Taip, numatomas smuiko
ir piano koncertas, kurį atliks P.
Matiukas ir M. Motekaitis. Ne-
apsieisime ir be trumpų kalbų
naujų Galerijos patalpų atidary-
mo proga. Taip pat tą patį va-
karą sužinosime, kas laimėjo pre-
mijas. Dar turime numatę ma-
lonią staigmeną, bet negaliu
Jums to minėti, nes tai nebūtų
jau staigmena. Ačiū už dėmesį
Čiurlonio galerijos veiklai ir iki
pasimatymo Vasario 16-tos paro-
doje.

Dail. Vanda Balukienė, Čiurlonio galerijos Chicagoje direktorė.
Nuotr. K. A.

Kun. Kazimieras Pugevičius

Puccinio Bohema Chicagoje

VLADAS JAKUBENAS

"Bohemos" pastatymas vasario 3 ir 4 d. buvo staigmena Chicagoje, praėjo sklandžiai. Dirigentas Giulio Favario jau 7 m. yra Lyric operos dirigento asistentas. Jis žinomas taipgi ir kaip "mažųjų" operos studijų darbuotojas ir apsimai kaip rimtas ir geras muzikas. Jis ir čia pasirodė kaip preciziškas, aiškų mostų dirigentas, pravedęs operą nuotaikingai, gražia linija, neslopindamas dainininkų, parodęs apšviatę gyvumo bei dinamikos. Jo rankose buvo ir "Bohemos" muzikinis pasiruošimas. Šis uždavinys buvo palengvintas tuo, kad "artistinės bohemos" nariai, turį didesnę ar mažesnę, bet nelengvą rolę šioje operoje, priklauso Lyric operos chorui; tuo pačiu jie turi griežtą muzikinį treniingą ir yra apsipratę su scena.

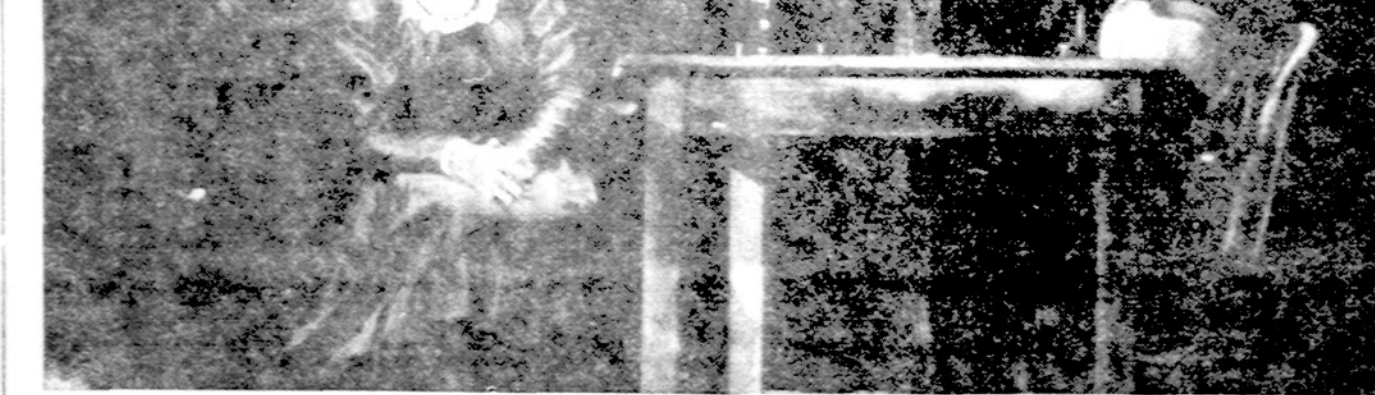
Taip pat ir pasamdytasis daugiau kaip 20 asmenų choras, reikalingas "Bohemos" antrame ir trečiame veiksmo, turįs tą pačią priklausomybę ir treniingą, dainavo absoliučiu tikslumu, choristai nesutiko tačiaus išmokyti savo partijų lietuviškai.

Idomų vaidžių teikė 30 narių orkestras: jame pilna buvo jaunų veidų su šių dienų plaukų nešiojimo stilium. Pasirodė, tai buvo North Western University muzikos mokyklos absolventai ar dar studentai; jų dauguma grojo šiame sezone Lyric operos orkestre. Dalis gi dar tobulinasi toliau, nors jau įgiję mokslo laipsnį ir dėsto toje pačioje mokykloje savo instrumentą. Visam orkestre nebuvę asmenų, vyresnio negu 25 metų amžiaus. Orkestras skambėjo gerai; jautėsi susikaupimas ir įsijautimas. Stygininkai, gal būti

grojo (ypač premjeroje) kiek nedrąsiais Strichais, neduodami stipraus tono, bet užtat pateikdami preciziškumą ir Maria salėje retai girdėto subtilaus "pianissimo"; pučiamieji, kaip paprastai pas amerikiečius, buvo ypač geri.

Pagrindinę Mimi rolę atliko mūsų jau pasižymėjusi dainininkė Daiva Mongirdaitė. Jos dainavimas ir sukurta sceniškas vaidmuo dvelkė profesiniu lygiu. Jos iš esmės švelnus lyrinis balsas, gal būt, kiek daugiau tiko jos dainuotai Violetos rolei užpernykštieje "Traviatoje", bet ir Mimi vaidmenyje ji sugebėjo duoti kai kur tragizmo, o pakilimo vietose ir dramatiškus akcentus. Nuo pirmo pasirodymo scenoje ji buvo lyg kolosa virš didžia dalimi nebalisingu "artistinės bohemos" personažų.

Jų vienas Povilas Gudas, turėjo pagrindinę poeto Rodolfo rolę. Jis publikai paliko problemingo išpūdžio. Jo balsas, nedidelis lyrinis tenoras, gan malonus tembro, vietomis, kur jis buvo girdėti — su "bel canto" pradais, vidurinis registras — nestiprus; aukštutinis — gerokai "apkarpytas". P. Gudas parodė nemažą mokėjimo valdyti šiuos ribotus vokalius išteklius, kai kurias aukštas gaidas transponuodamas žemiau, kai kurias imdamas pusiau falsetu, kur išdava buvo skirtingas, ne taip malonus tembras. Turįs gerą įgimtą muzikalumą ir tiksliai intonacijas, apsipratęs su scena, nors nesugebėjęs sukurti romantiško poeto vaizdo, P. Gudas parodė vis dėlto galįs, prireikus, "atlaikyti" ir

Scena iš Chicagoje pastatytos G. Puccini operos "La Bohème". Daiva Mongirdaitė (Mimi) ir Rodolfo (Povilas Gudas).

Marcello dainavo gražia itališka dika, įterpdamas keletą ryškių lietuviškų frazių. P. Gudas dainavo klausytojui nelabai suvokiama lietuvių kalba; duose su Marcello kai kur abu dainavo itališkai.

Trumpesnėje, bet ryškioje Mussetos rolėje gražiai pasirodė Dalia Kūčienienė, parodžiusi pažangos ir subrendimo vokalo srityje. Ji taip pat ir sceniškai buvo išpuodinga.

Kiti "boheminkai": Vytautas Nakas filosofo Colline rolėje turėjo progos pasirodyti su tragiškumi "Apsiausto" arija, kurioje Kauno operoje nepaprasto efekto pasiekdavo A. Kučingis. Gaila, kad, dirigentui šį epizodą per greitai tempu pravedus, jis pasiliko be didesnio išpūdžio.

Kiti dalyviai: Schaunard — Craig Johnson; Benoit (buto šeimininkas) A.J. Zieliński buvo ne per daug įtikinamas kaip tipas; Alcindoro — Mussetos laikinas meilužis — kiek labiau vaidybiškai įtikinamas — tas pats A. J. Zieliński. Visi jie sąžiningai, nors ne per daug aiškiai išmoko savo partijas lietuviškai. Epizodinėse rolėse: Seržantas Vyt. Marčiukai-

"Bohemos" spektaklis ejo "Chicago Opera Company and Workshop, Inc" vardu, kaip ne pelno tikslui inkorporuota organizacija. Iš pavadinimo sunku spręsti, ar ji numato veikti vien lietuvių, ar ir kitų tautinių mažumų kolonijose, ar iš viso visų Chicago gyventojų tarpe. Operos kompaniją Chicagoje būdavo nemažai, mažų, ir ne visai mažų. Jų kai kurios, kaip "Apollo", kurį laiką gražiai laikėsi, suruošdamos gan įspūdingų pastatymų. Viename jų, "Prudential" pastato salėje R. Mastienė gražiai pasisekimo buvo padainavus Carmen. Viskas tačiau baigiasi, jei nebeatsiranda sponsorų, negalintiems turėti jokių pretenzijų prie lietuvių: New York City Opera solistui Th. Jamerson Marcello rolėje ir Chicago italų, dirigentui Giulio Favario; jie buvo primesti, lyg "savięji".

Užbaikime klausimo ženklu. Užregistruokime "Bohemą", kaip maloniai išgyventą faktą, toliau — pagyvenim, pamatysim. (Šį sekmadienį, vasario 11 d., 3 val. popiet Maria salėje įvyksta trečiasis ir paskutinis "Bohemos" spektaklis)

Bendras "Bohemos" išpūdis: girdėjome sklandų, nuotaikingą, muzikaliai kultūringą operos spektaklį su žymios dalies gan menkaverčiais balsais. A. Grigo

Bohemiskas ketvertukas Chicago "Bohemoje". Iš kairės į dešinę: Povilas Gudas (Rodolfo), Vytas Nakas (Colline), Craig Johnson (Schaunard) ir Thomas Jamerson (Marcello). Nuotr. V. Noreikos

stambiają rolę. Bet jis nebuvo balsingu inasu ir pagrindinį operos ansamblį.

Viena iš spektaklio pažibų buvo New York City operos solistas Thomas Jamerson, impulsyvaus dailininko Marcello vaidnyje. Savo nemažoje rolėje jis parodė gražų balsą ir puikią, gan komišką vaidybą. Jis buvęs atkviestas vieton Algio Grigo, kuris, susidūręs su begale reikalų, spektaklį bėruošiant, nespėjo pats paruošti šios nelengvos rolės. A. Grigo nedalyvavimas šioje operoje buvo nuostolis spektaklio lietuviškumui.

sis, sargybinis — Antanas Gelazius.

"Vyriausio meno vadovu" lietuviškoje programoje pažymėtas Darius Lapinskas. Gal būt — vyriausias režisierius? Nes dirigentui G. Favario vargu ar būtų priimtoma papildoma vadovybė. Pagelbinė režisierė — Živilė Numgaudaitė. Režisūra buvo įprasta tai operai, sklandi, vietomis visai efektinga. Dekoracijos: skaidrės, kuklios, bet skoningos.

spaudoje pareikšta nuomonė, kad norima duoti pasirodyti jauniesiems mūsų dainininkams, yra graži. Tačiau šiame pastatyte naujų balsų talentų neužgirdome. Savotiškas paradoksas susidarė ir su kitų Chicago lietuvių operai mestu kaltinimu: kad joje be "dublerių" dainuoja vis tie patys asmenys, sudarę tam tikrą "monopolį". Šis kaltinimas tam tikrame Chicago lietuvių operos gyvavimo laikotarpyje, palikus nuošaliai dainininkų reliatyvius vertės klausimą, gal ir turi pagrindo. Bet kaip tik šįmet ruošiamame "Carmen"

naujamajai rašytojų sąjungai, pasirašę prašymą, kad būtų paskelbta amnestija liberalams, nuteistiems praėjusiais metais.

Okupantų įtakoje esanti vyriausybė duoda suprasti, kad tie rašytojai, kurie kritikuoja dabartinę vadovybę, negalės išleisti savo kūrinių. Nepaisant to, Kalėdų metu disidentų grupė suorganizavo prašymą, kad būtų suteikta amnestija kalinamiems. Prašymą pasirašė Pavel Kohout, Václav Havel, Ivan Klima, Ludvík Vaculík, Aleksander Kliment. Pasirašė ir Jaroslav Seifert, prieš valymus buvęs rašytojų draugijos pirmininkas.

Kitas būdas pareikšti nepasitenkinimą yra vengimas stoti į okupantų įtakoje perorganizuotą rašytojų sąjungą. Ji turi tik penktadalį to narių skaičiaus, kas buvo anksčiau.

Vyriausybė daro spaudimą, kad nebūtų spausdinami disidentų rašytojų kūrinių užsieny. Naujų potvarkių, jei kūriny perleidžiamas užsienio leidyklai ne per valstybinę agentūrą, reikia valstybei mokėti aukštesnius mokesčius už honorarą ir svetima valiuta nekeičiamą palankesniu kursu. Tuo būdu nukerpama net iki 80 proc. honoraro.

(J. Pr.)

DR. C. K. BOBELIS
INKSTŲ IR SLAPUMO TAKŲ
CHIRURGIJA
Tel. — 695-0533
FOX VALLEY MEDICAL CENTER
860 Summit Street
Routo 58 — Elgin Illinois

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2232

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street

Val. pirm. ketv. 1 iki 7 popiet, antr. penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus

Dr. Ant. Rudoko kabineto perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
Tel. GR 6-2400

Val. pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penktad. 10-4, šeštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 8-6960

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NFRVU IR EMOCINĖS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezid. Tel. — GI 8-0873

DR. W. M. EISIN - EISINAS
AKUŠERJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670

Valandos pagal susitarimą. Jei ne atsiliepa, skambinti: MI 3-0001

Tel. — BE 3-5893
DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akių Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-2220

Namų — rezid. — Prospect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
J O K S A
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street

Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak., šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7275

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street

Val. kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Visi telefonai 652-1381

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero

Val. kasdien 10-12 ir 4-7 Trečiad. ir šeštad. tik susitarus

Tel. ofiso ir buto Olympic 2-4155

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus trečiadienį. Šeštadienis 12 iki 4 val. popiet.

Tel. Reliance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuviai gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 58th Street

Val. pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. Šeštad. 12-3 val. p. p. ir trečiad. uždaryta.

Kasdien 10-12 val. ir 7-9 vak. Šeštadienis 10-1 val. Trečiad. uždaryta. Ligonis priimami susitarus. Ofiso telefonas PR 8-3229 Rez. telefonas WA 3-5076

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampus 63-tas ir California

Pirmad., antrad., ketvirtad. nuo 6 iki 7:30 val. vakaro. Šeštad. nuo 2 iki 3:30 val. Trečiad. ir penktad. uždaryta. Ofiso telefonas 476-4042 Rezid. tel. WA 3-3048

Perskaite "Draugą", duokite jį kitiems pasiskaityti

DR. NINA KRAUCELI
KRIAUČELIOMAITĖ
AKUŠERJA IR MOTERŲ LIGOS
6132 S. Kedzie Ave.

Tel. WA 5-2670, neatsiliepę skambinti 471-0225 Valandos pagal susitarimą

Ofiso HE 4-1818 Rez. PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street

(71st ir Campbell Ave. kampas)

Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 2 val. popiet iki 7 val. vak. Ketvirtad. ir šeštad. nuo 9 v. ryto iki 11 val. ryto — tik susitarus.

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149

Tikrina akis. Pritaiko akinis ir "contact lenses"

Val. pagal susitarimą. Uždaryta trečiadieniais

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
5159 South Damen Avenue

Tel. Ofiso PR 6-7800 Namų 925-7697

Valandos tik pagal susitarimą Trečiadieniais uždaryta

Ofiso tel.: 799-3720

IZOLDA M. RADVILA, M.D.
AKIŲ GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
3235 W. VOLLMER
(Kampus 203 St. ir Kedzie Ave.)

Flossmoor, Illinois 60422

Valandos pagal susitarimą

DR. LEONAS SEIBUTIS
Inkstų, Pūslių ir Prostato CHIRURGIJA
2656 West 63rd Street

Val. antrd. nuo 1 - 4 popiet ir ketvirtad. nuo 5 - 7 vakare

Ofiso tel. 776-2886; rez. 448-5547

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street

Ofiso tel. Reliance 5-4410

Rez. GROVEHILL 6-0617

Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val. iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 val. vak. antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street

TEL. — 925-8296

Valandos: 2-8 v. v. penktad. 10-11 ryto 2-8 val. vak. Šeštad. 1 iki 4 v. vak. Treč. ir sekmad. uždaryta

Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.

Tel. PROSPECT 8-1223

Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštad. 2-4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą

Of. Tel. HE 4-2123 Namų GI 8-6192

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street

Val.: pirm., antrad., ketv. ir penktad. 2-4 ir 6-8. Treč. ir šeštad. uždaryta

Tel. PROSPECT 6-9400

DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6648 South Albany Avenue

Val.: pirm., antrad., ketv. 6-8 val. vak., penktad. ir šeštad. 3-4 popiet ir kitu laiku pagal susitarimą

Tel. ofiso PR 6-6446

DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street

Valandos: 1-6 val. popiet. Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 South Pulaski Road

Ofiso tel. 767-2141. Namų 636-4856

Val.: pirm., antr., ketv. 2-5 ir 6-8 penktad. 2-6 Šešt. pagal susitarimą

Remkite dien. "Draugą".

Prie naujųjų Pedagoginio lituanistikos instituto patalpų Jaunimo centre, Chicagoje. Priekyje, centre — mūsų pokalbininkas, Instituto direktorius Aleksandras Dundulis su kai kuriais lektoriais ir studentais. Iš kairės — dešinė: lektorius Romas Kinka, studentės — Dainė Narutytė, Vilija Kereytė, Rasa Soliūnaitė, Liana Ramonaitė, Gražina Valavičiūtė, Ona Požarniukaitė, lekt. K. Girvilas ir lekt. A. Dumbrienė. (Lietuvių foto archyvas)

Čia dirba ištvermingiausieji

Pašnekesys su Pedagoginio lituanistikos instituto direktoriumi
Aleksandru Dunduliu

Jeigu salėse ir spaudoje tiek daug gerų žodžių prikalbame apie tautinius šokus šokantį, dainuojantį, stovyklaujantį ir sportuojantį mūsų jaunimą, tai net keista, kaip apie akademinio lituanistinio mokslo siekiantį jaunimą kone visuotinė tylą. Nei jų darbų vertinimo, nei nuotraukų beveik niekur nepamatysi. O iš tikrųjų Pedagoginio lituanistikos instituto lankytojai turėtų būti akcentuojami pirmoje vietoje, nes gi jie pasirinko patį sunkiausią, bet ir patį prasmingiausią samoningos, darbingos ir kūrybingos lietuviybės kelią. Pašokti ir pasportuoti jau yra daug lengviau negu išmokti gerai lietuviškai rašyti, kalbėti ir įsisavinti visus šakotus lituanistinių mokslų pagrindus ir sugėbėti kitus to paties išmokti. Kai tautinis šokis ir sportas (gink, Dieve, jų čia nemenkinant) vis dėlto jaunimui yra ir suprantamas malonumas, tai Pedagoginio lituanistikos instituto lankymas jau yra kietas ir atkaklus darbas. O tą darbą tiek studentams, tiek lektoriams sąžiningai dirbant, ne tik apie kokią reklamą, bet ir apie paprasčiausią informaciją nebėra laiko nė pagalvoti. Norėdami vis dėlto mūsų visuomenę plačiau painformuoti apie šią, mūsų tautiškai vienintelę, lituanistinio mokslo instituciją, užkalbiname čia Instituto direktorių Aleksandrą Dundulį.

— Koks yra pagrindinis Pedagoginio lituanistikos instituto tikslas? Ir ar jis lygiai tas pat nuo Instituto įsteigimo, ar sąlygos ir metai verčia tuos ar kitus akcentus vienaip ar kitaip perkilnoti?

— Pedagoginio Lituanistikos instituto tikslai yra aiškiai nusakyti jo reguliavimo pirmame skirsnyje (paragrafe): 1. rengti lituanistinių dalykų dėstytojus lietuvių išsilavinimo mokykloms... ir 2. ugdyti lietuvių kultūrinės veiklos darbuotojus.

Kol mums rūpi lietuviybės išlaikymo klausimas, tol, mano nuomone, negali kisti šie pagrindiniai Instituto tikslai. Gali kisti formos bei priemonės, padedančios pasiekti reikiamus tikslus, bet ne patys tikslai.

— Kas ir kaip suplanavo visą Pedagoginio instituto dėstytojų programą, kaip ji ir per kiek laiko yra išeinama?

— Dar 1958 m. "vasaros atostogų" metu, kada Chicago Aukštesniosios lituanistikos mokyklos kai kurie mokytojai, susirinkę Jaunimo centre, svarstė Pedagoginio lituanistikos kursų steigimo reikalus, tada buvo maždaug apybraižomis numatyta, kokius mokslo dalykus šiuose kursuose reikėtų dėstyti. Buvo pavesta kursų vadovybei sudaryti tikslią programą. Taigi, naujai išrinktasis šių kursų vicedirektorius a. a. Domas Velička, talkinamas kitų lektorių, sudarė Pedagoginio lituanistikos kursų mokymo programą, kurią patvirtino šių kursų Lektorių taryba.

Vėliau, kai šie kursai buvo organizuojami į Pedagoginį lituanistikos institutą, teko pakeisti, praplėsti, papildyti dėstytojų programą. Laikui slenkant, vėl buvo praplečiama, keičiama mokymo programa. Paskutinis dėstytojų programos pakeitimas buvo 1968 m. Keičiant programą, pagrindiniai dalykai nekito, bet tik buvo plečiami. Pagrindiniai kito tik šalutiniai dėstytojų dalykai.

Pilna mokymo programa išeinama per trejus mokslo metus, dirbant šeštadieniais po 5 valandas, ir kitu laiku, su pačiais studentais susitarus. Asmenys, išėję trejų metų kursą, laikomi kvalifikuotais aukštesniųjų lituanistinių mokyklų mokytojais. Tuo tarpu išėjusieji dviejų metų programą (su metodiniais dalykais ir mokyklinė praktika) laikomi kvalifikuotais pradinį lituanistinių mokyklų mokytojais.

— Kurie lituanistiniai dalykai yra Institute dėstomi? Ar Institute yra skiriama vietos ir pedagogikos teorijai bei praktikai?

— Kaip anksčiau minėjau, Pedagoginiame lituanistikos institute yra: 1. pagrindiniai ir 2. šalutiniai mokomieji dalykai, kurie reikalingi pagrindiniams dalykams pagilinti, savotiškai papildyti.

Pagrindiniai einamieji mokslo dalykai yra šie: lietuvių kalbos, lietuvių literatūros ir tautosakos, lietuvių tautos istorijos kursai, tu dalykų metodikos ir mokyklinė praktika. Šalutiniais mokymo dalykais yra: psichologijos ir pedagogikos pradžios, lietuvių išsilavinimo istorijos, lietuvių Bendruomenės, Lietuvos kaimyninių kraštų istorijos bruožai, žurnalistikos pagrindai, tautybės samprata ir tautinė individualybė, lietuvių dailės istorija ir kt. Taigi, kaip matote, yra skiriamas kuklus laiko vienetas ir pedagogikos teorijai, ir mokyklinėi praktikai, kiek tik laiko sąlygos leidžia.

— Ar neturite sunkumų dėstyti mokymo metodų derinimą? Čia turime galvoj vyresniųjų atsineštinę šios rūšies patirtį ir šandieninę mūsų jaunimo patirtį metodinė prasme gerokai kitokiosio šio krašto mokyklose?

— Mūsų spaudoje žodis "metodas" daug plačiau vartojamas, kaip kad mokyklinė praktikoje vartotina, todėl visai nesistebiu, kaip parašoma: "Vietiniai moky-

mo metodai", "Amerikiniai mokymo metodai", "Reikia ieškoti naujų mokymo metodų" ir t. t. ir t. t. Jeigu iš tikrųjų yra tokie "stebuklingieji naujieji ar amerikiniai metodai", tai kodėl nė vienas "naujųjų metodų žinovas" neišvardina tų metodų pavadinimų? Kokie tų metodų tikrieji pavadinimai?

Čia tenka manyti, kad sumaišo metodus su mokymo priemonėmis ir mokymo sistemomis, todėl linksniojami įvairūs metodai.

Pasiutėsiu žingsnių technikai žengiant, atsiranda visai naujų mokymo priemonių, kuriomis aprūpinamos ne tik amerikinės, bet ir europinės įvairių tipų modernesnės mokyklos. Tuo tarpu mūsų lituanistinės mokyklos beveik visai neturi jokių mokymo priemonių, arba labai mažai ką beturi, todėl ir rašoma, kad, girdi, mūsų mokyklų mokytojų mokymo metodai pasenę, tad reikia ieškoti "naujų, modernių metodų".

Kai viename mūsų laikraštyje buvo labai apvanoti vadinamieji "senieji metodai" bei jų naudotojai ir kartu nusiskusta, kad seniai neleidžia jaunesiems mokytojams pasireikšti su "naujaisiais vietiniais metodais", tai buvo prašyta to laikraščio redakcija pakviesti tuos autorius, kad jie malonėtų surengti Institute seminara, arba kurioje nors lituanistinėje mokykloje pravedų parodomąją pamoką, kur panaudotų jų giriamuosius ir persamuosius "naujuosius metodus". Labai gaila, kad nemalonėjo atsiliepti ir "naujųjų metodų" pademonstruoti.

Iki šiol dar neteko patirti, kad iš mokslinių tyrimų ir mokymo sričių būtų buvę išmesti analizės, sintezės bei jų junginių metodai, kurie naudojami ne tik Europos, bet ir Amerikos žemynuose. Taigi, ir mūsų mokyklos naudojami metodai (nekalbant apie raidžių, garsų įvedimo ir pradinio skaitymo mokymo metodų skirtus) pagrindiniai niekuo nesiskiria nuo vietinių metodų. Tik mes esame skurdžiai ir neturime tokių mokymo priemonių, kokias turi vietinės mokyklos, todėl kitiems mūsų tautiečiams, nenusimanantiems apie mokymo metodus, susidaro įspūdis, kad mes mokome "atsilikusiais, pasenusiais metodais".

— Spaudoje ir privačiuose pokalbiuose tenka nugirsti lyg ir priekaištų čionykštėms mūsų mokykloms, kad jose literatūros kursą dėstant, per mažą kreipiamą dėmesio į pačią lietuvių išsilavinimo šandieninę literatūrą, labiau akcentuojant jos senuosius laimėjimus pačioje Lietuvoje. Jaunimui tada gali susidaryti labai kreivas vaizdas, kad dėmesio verta lietuvių literatūra buvo galima tik senovėje ir tik savame krašte, o čia nieko nėra, negali būti, tad ir patiems neverta nė pradėti ką nors rašyti. Mums atrodo, kad jaunimą čia literatūrai pažadinti būtų galima kaip tik gvaisiais pavyzdžiais iš mūsų pačių tarpo. Kokia šios problemos situacija Institute programose? Ar jose irgi

Živilė Bilaišytė

TEKMEJE

Protarpiais pamirštame
kad lapai jau nubyrėjo
ir šlapiai pūsta
po kojomis.

Dabar neįtikinamai
nuskamba perspėjimai
įstatymo interpretacijos —
skrendame padangėmis.

Nelaiskite man pabusti.
Dievas pasilenkia, glosto mane
tikėjimas atlyginamas vynuogėmis
angelai man gieda sustoję ratu.

Kaip nesijuokti jei ant sienos šviečia
raudonuoju lapais
kaip neploiti rankomis jei ežeras netelpa
jei pūslai balti

bėgti bėgti kad pilkais rytais
miegas būtų saldus
už apvalumo pilnatį.

GRIZTANT

Plyšta debesys
išnyra aras
pūkuotai drėgnas
šviečiame pasaulyje
siūlosi rodyti kelią.

Veržiamės namo
palinkusių klevų
sustirusiomis viršūnėmis
ir nudažome dangų
banaliois spalvomis
melsva, rausva.

Neįtikėtinau saldu
ugnies ir ledo pigos vejami
skriejame šimtamių batais
link sidabro narvų.

Neverk, neverk
jau nebetoli
atrasime kelią
laikas išdils
kelionė išties
oi, neverk.

SODE

Man padovanojo krepšį sidabro obuolių
Ir mėtome po tris iš karto
ir sukamės ratu
greityn, greityn
Šulinys — neįmest
saulė pranyks
varlėmis pavirsime

mėtome obuolius aukštyn po tris.
Paslėpti po krūmais
skundžiai smūkiai
verčia mėtomi obuoliai
lako ašaromis paklankę
kūkčioja visi vaikų pirštai.

o mes vis mėtome obuolius
kad akys šypnotų
ir gyventų užburtame sode
po Laiko sparnais.

ENTRACTE

Smilkalų rūkas skverbiasi
pinasi pro plyšius languose.
Gėlė sėdi ant palangės
jo užsispyrimą apskaičiuoja
matematiškai pagrįstu metodu.

Pranas Gailius (Paryžius) Grafika
Iš Vasario 16 d. Ciurlonio galerijoje, Chicagoje.
atidaromos lietuvių dailininkų paroda

Mes kartais pasišnekame
per daug nesveika;
suodžiai tyliai renkasi
pamažu: kiekvienai valandai
po suodį.

Mes išmatuojame laiką purvo žingsniais.
Jie rėkauja
susėdę protestuoja
mėto plytgaliais

bet Laikas neatsisuka —
klajonė tęsiama toliau.

TOBULEJANT

Pažadėta giluma
siekiamas pilnumas
primokę gėlmės
ežero nesibaigiančiame plote

tamsaus sidabro akys:
ieškota atrasta
siūlyta parduota
sidabro pilnatis
sklidinas tvirtumas
apriūkusios paslaptys apčiuopiamos
bėga ir bėga vanduo pro pirštus
gaublio sferiniame blizgesyje
randamas nušifuotos šypsenos atvaizdas.

PAŽADAI

Tu būsi —
man taria skulptūra —
tu galėsi dalyvauti
kartu su visais,
nepamiršk padėkoti
nepamiršk priklausyti
neik atbula
stok guldama
bėk bėk;
susėdę ant stalo
kvatoja visi obuoliai
iš mano paklydusių pirštų.

Lektorės Stasės Petersonienės lietuvių literatūros pamokoje Pedagoginiame lituanistikos institute, Jaunimo centre, Chicagoje. Iš kairės — dešinė: lekt. St. Petersonienė ir studentai — Algis Puras, Rima Janulevičiūtė, Rasa Soliūnaitė, Audronė Šiopytė, Ona Pažarniukaitė, Giedrė Čepaitytė, Dainė Narutytė ir Gražina Valavičiūtė. (Lietuvių foto archyvas)

viskas pasibaigia tik su Krėve, Vienuoliu, Putinu ir čionykščiais, bet dar Lietuvoje subrendusiais, vyresniais: Aiščiū, Brazdioniu ir pan.?

— Lietuvių literatūros dėstyto aukštesniosiose lituanistinėse mokyklose programų klausimas gal svarstytinas ir diskutuotinas, bet šio klausimo liesti negaliu, nes neatstovauju šio tipo mokykloms. Kaip žinote, dirbu tik Pedagoginiame lituanistikos institute, todėl jaučiuosi, nors literatūros lektorių neigaliojamas, galįs savo asmenišką ir šios įstaigos bendradarbių vardu reikšti nuomonę. Lietuvių literatūros dėstytojų Pedagoginiame lituanistikos ins-

titute kaip tik sutampa su abiem šios mokymo įstaigos siekiamais pagrindiniais tikslais, kuriuos jau minėjau. Mums rūpi plačiau supažindinti jaunąją kartą su mūsų dailiąja literatūra, todėl stengiamasi kiek galima giliau peržvelgti, nagrinėjant literatūrines srovėmis, lyginant su pasaulinės literatūros analogines kūrybos veikalais, ieškant atitinkamo ryšio.

Kada prieinama prie naujosios mūsų literatūros, tai neapsiribojama vien tik nepriklausomaj Lietuvoje subrendusiais rašytojais. Nevengiama panagrinėti ir išėjusių jau stipriai žingsniu į žengusiųjų mūsų dailiojo žodžio kū-

rybos laukus, pvz.: J. Kaupas, M. Katiliškis, K. Almenas, K. Bradūnas, Nyka-Niliūnas, Nagys, Liūnė-Sutema ir kt. Pačius jaunuosius, vos pirmuosius kūrybos žingsnius težengiančius, žinoma, dar netenka paliesti ne tik dėl laiko stokos, bet ir dėl to, kad dar per anksti juos nagrinėti. Bet ir jų neužmirštame, stengdamiesi juos skatinti kurti. Juos skatiname ne tik žodžiu, bet ir realiu darbu. Štai kad ir praėjusiųjų mokslo metų pabaigoje išleido Eglės Juodvalkytės lyrinės kūrybos pradmenis "Jei tu paliesi mane". Išleidome ne todėl, kad tai būtų kažin kokios aukštos literatūros kūrinys, bet todėl, kad (Nukelta į 4 pusl.)

Čia dirba išstvermingiausieji

(Atkelta iš 3 pusl.)

ratūrinės vertės kūryba, bet todėl, kad autorę paskatintume tolimesnei jos kūrybai. Panašų leidinį ir šių mokslo metų pabaigoje ketiname išleisti, tai Zivilės Bilaišytės kūrybos rinkinėlį. Tenka pasidžiaugti, kad tai yra mūsų Instituto absolventų kūryba! Šiais leidiniais norime skatinti jaunąją kartą kurti savo gimtąją kalbą, o tuo pačiu skatinti ugdyti mūsų kultūrinės vertybės.

— Kiek uoliai šiuo metu Institutą lankančių studentų turite? Didėjimo ar mažėjimo tendenciją pramatote? Kaip vertinate jų darbą, jų įmumą dėstomiems dalykams?

— Šiuo metu uoliau lanko paskaitas apie 50 studentų. Mokslo metų pradžioje buvo užsiregistravę per 60, bet vėliau, kaip ir kasmet, kai kurie nutrūpėjo. Nutrupėjimo priežasčių yra įvairių. Kai kurie bėga šeštadieniais kur nors vieną kitą dolerį užsidirbti savo įvairiems kasdieniniams reikalams ar malonumams tenkinti, o kitus tiesiog papiauna visokerpią organizacinė veikla, pvz.: įvairūs amerikiniai mokykliniai klubai, mūsų jaunimo įvairios organizacijos, ansambliai, teatrai ir t. t. Atrodo, kad ne tik vaikai, bet ir patys tėvai labai dažnai nesugeba išdėstyti turimą jaunulio laiką taip, kad po įvairių pasiblaškyimų liktų ir liuanistiniam švietimui.

Studentų skaičiaus didėjimo tendencijos kaip ir neįprastai, nes visų tipų liuanistinėse mokyklose mokinių skaičius kasmet mažėja ir mažėja, tad mažiau išleidžia absolventų, o tuo pačiu mažiau ir į Institutą įstoja. Be to, juk yra vieša „paslaptis“, kad nemažai mūsų jaunosios kartos atstovų, įsitačiusių į kolegijų ar universitetų profesūrą ar šiaip į aukštas tarnybinės vietas, visai neturi tautinio sąmoningumo jausmo, visai pasitraukė iš liuanistinio gyvenimo rato, panirę į amerikinių sūkurį, ir savo jaunojo atžalyno neleidžia į liuanistines mokyklas. Tokiems reikiniams esant, negalime svajoti apie studentų skaičiaus didėjimo tendenciją.

Kaip visais laikais, taip ir dabar pas mus yra nevienodas studentų nusiteikimas tiesioginėm liuanistinėm studijom. Vieni yra labai darbštūs, kruopštūs ir pareigingi, kiti gi — mažiau. Kai kuriais tenka tik džiaugtis ir gėrėtis jų idealistiniu nusiteikimu ir užsidegimu. Juk visiems aišku, kad kol kas tai ne karjeros, bet idealistinio tipo studijos, tad ir ši jaunimą, rimtai studijuojanti, priskiri prie tyliųjų, bet didžiųjų mūsų jaunojo atžalyno idealistų grupės. Savotiškai veržiasi raminanti mintis, kad kol yra tokių idealistų, tai, mums iš klumpių iškvirtus, dar nestos jaunosios kartos liuanistinio švietimo vyksmas, mūsų kultūros palaikymo ir ugdymo darbai!

Studentų įmumo tyrimų nedarėme, tai būtų sunku objektyviai pasakyti apie jų įmumo koeficientą. Bet atrodo, kad jei kurie domisi ir seka paskaitas, tai be jokių sunkumų pasisavina perėjimo mokomojo dalyko turinį.

— Artimiau kalbėdamiesi su studentais, be abejo, jaučiate ir jų tam tikrus pageidavimus? Kokie jie dažniausia būna metodikos ir turinio prasme, turint mintį dėstomus dalykus? Kurį dėstomą kursą studentai labiausiai mėgsta ir noriai skiria jam didesnio dėmesio?

— Kaip kiekvieną mokslo dalyką dėstant galima susilaukti įvairių klausimų bei pageidavimų, tai taip pat gali atsitikti ir metodikos pagrindus nagrinėjant. Kada susipažįstama su mokslo metodais, sistemomis bei priemonėmis, o kai dar pabandoma praktiškai pamokas vesti, tai tada iškyla įvairių įvairių klausimų, susijusių su kieno nors vestosios ar vesimosios pamokos tema. Pasvarstoma, kokios amerikinės mokslo priemonės galimos pritaikyti kai kurioms liuanistinėms pamokoms.

Kokie dėstomieji dalykai patinka ar nepatinka Pedagoginio liuanistikos instituto studentams, apklausų (testų) nedarėme, tad spėlioti būtų netikslu.

Iš pedagoginės patirties visiems kritiškiems mokytojams puikiai yra žinoma, kad kiekvienas dėstomasis dalykas mokiniams gali būti: labai įdomus, tik pakenčiamas, visai neįdomus arba tiesiog nepakenčiamas. Tai priklauso nuo mokinio psichologinio nusiteikimo ir nuo dėstytojo. Kaip dėstytojas įstengia „sušildyti“, „pagyvinti“ dėstomąjį dalyką, kaip sugeba panaudoti įvairias mokslo priemones, koks jo kalbėjimo tonas, bei kokia jo iškaltaba, tai taip sudomina studentus dėstomuoju dalyku. Geriausias dalyko žinovas gali būti prasčiausias ir nuobodžiausias dėstytojas, jei jis neturės iškaltabos, gero kalbėjimo tono ir nemokės parinkti tinkamas mokslo priemones. Net toji pati pamoka vieniems klausytojams gali būti įdomi, o kitiems — nuobodė ar net nepakenčiama.

Be to, mokytojas turi būti savotiškas menininkas kūrėjas, nuolat turi ieškoti priemonių ir būdų, kaip jis turės numatomą pamoką praveisti. Juo jaunesni klausytojai, tuo labiau turi būti įvairinamos pamokų vedimo formos, stilius ir mokslo priemonių panaudojimas. Tad ir studentai visuomet daugiau skirs dėmesio tiems dalykams, kurie yra įvairiau ir įdomiau dėstomi.

— Kaip derinate darbą ir ar iš viso turite kokį kontaktą su Chicago ir Ilinojaus universitetuose dėstoma liuanistika?

Chicago universitete liuanistiką dėsto mūsų Instituto rektorius prof. dr. Petras Jonikas ir lektorius Romas Kinka, o Ilinojaus universitete, irgi mūsų lektorius, dr. Janina Reklaitienė. Be to, tenka pastebėti, kad tų universitetų kai kurie studentai naudojasi mūsų Instituto liuanistine biblioteka. Taigi, per lektorius ir studentus yra natūralus ryšys su tais universitetais.

Tų universitetų dėstomųjų liuanistinių dalykų paskirtis bei programos yra pritaikytos išimtinai jų pačių reikalams, tad mums, Institutui, nėra reikalo derintis prie jų poreikių.

— Kokios talkos pageidautumėte iš liuanistikos visuomenės, iš liuanistikos spaudos ir iš įvairių liuanistikų institucijų? Kokie yra jūsų santykiai su visa čia suminė periferija?

— Juk gyvename išeivijoje ir neturime finansiniai stipraus organizacinio vieneto (kaip valstybėje finansų ar švietimo ministerija), kuris įstengtų pilnai išlaikyti visą liuanistinį švietimą, todėl beveik visoms, visų tipų švietimo įstaigoms išlaikyti reikalinga liuanistinio visuomenės parama, nes nepakanka tų iplaukų, kurios susidaro iš „mokslo pinigų“ įmokėjimų. Taigi, joms visoms yra didžiausias rūpestis kokiomis nors priemonėmis sutelkti reikiamą pinigų sumą, kad galėtų siekti pagrindinių švietimo tikslų. Tad ne kitokie rūpesčiai slepia ir Pedagoginį liuanistikos institutą, todėl vasario 17 d. Jaunimo centre yra rengiamas vadinamasis „linksmavakaris“ su šokiais, buketu, baru ir pačių Instituto studentų trumpa meninė programa. Visuomenė prašoma gausiai dalyvauti šiame pobūvyje, o tuo pačiu teiktis paremti Instituto veiklą.

Pranas Lapė

š Vasario 16 d. Ciurlionio galerijoje, Chicago, atidaromos liuanistų dailininkų parodos.

Tapyba

ma pinigų sumą, kad galėtų siekti pagrindinių švietimo tikslų. Tad ne kitokie rūpesčiai slepia ir Pedagoginį liuanistikos institutą, todėl vasario 17 d. Jaunimo centre yra rengiamas vadinamasis „linksmavakaris“ su šokiais, buketu, baru ir pačių Instituto studentų trumpa meninė programa. Visuomenė prašoma gausiai dalyvauti šiame pobūvyje, o tuo pačiu teiktis paremti Instituto veiklą.

Lietuvių institucijos prašytinos bent pusiasavvyra surasti tarp tautinių šokių bei dainų, švenčių, jaunimo kongresų ir liuanistinio švietimo. Juk tautinių šokių ir dainų šventėms, jaunimo kongresams sugebam surinkti per šimtus tūkstančių dolerių, o kiek surinkam liuanistiniam švietimui? Tiesa, buvo paskelbti „švietimo metai“, bet platesniu mastu švietimo reikalams aukų parinkti nebuvo nė pirštu pajudinta. Pasvertinos minėtosios kultūrinės apraiškos ir darytinos atitinkamos išvados. Tai būtų liuanistų institucijoms mano nuosirdžiausias pageidavimas, kuris, dėl suprantamų priežasčių, turėtų būti, jokio atgarsio nesuras.

Lietuvių spauda, dažnai grumdamosi su įvairiais piniginių sunkumais, kiek įmanyma judina jaunimo liuanistinio švietimo klausimus, tad tenka tik nuosirdžiai linkėti jai išstvermės ir toliau neatlaidžiai skatinti liuanistų visuomenę neapleisti tiesioginių tautinių pareigų.

Kasdienės duonos kasnį švietimo įstaigose užsidirbdamas, o tik nuvogtines vakaro poilsio valandas ir savaitgalių dienas skirdamas Instituto reikalams, žmogus mažai begali plėsti santykius su spauda, visuomene ir liuanistų institucijomis, įeini, žmogus, į ryšį tik tiek, kiek siejasi gyvybiniai Instituto reikalai.

— Mums atrodo, kad pats Institutas per mažai kreipia dėmesio į šiame krašte įprastą savo naudai reklamą, o dirba per daug akademiškai užsidaręs. Jis pats savo iniciatyva turėtų dažniau skardintis viešumoje, ypač spaudoje. Patirtis rodo, kad tos jaunimo organizacijos ar šokių bei įvairių ansamblių sambūriai, kurie mėgsta garsintis spaudoje, yra perpildyti nariais. Gal patrauklesnis didesniajam jaunimo skaičiui būtų ir Institutas, jei panašios reklamos savo darbams dažniau ieškotų spaudos puslapius. Pavyzdžiui, prileidžiu galimybę, kad Institute studentų yra rašo-

jų galėtume, gal būt, jau atmušti ir „Draugo“ kultūriniam priede. Jaunimui būtų paskatas ir toliau plunksnos nemesi, o visuomenė akivaizdžiai matytų ir Instituto darbo rezultatus. Ar negalėtų pati Instituto vadovybė šios užuominos iš akių neišleisti ir net patarpininkauti tarp pačių studentų ir spaudos?

— Kas tinka įvairioms jaunimo organizacijoms, tai ne viskas pritaikytina ir Institutui.

Manau, kad gal didesnė jaunimo dalis mėgsta viešumą, kur gali pasireikšti savo asmeniniai sugebėjimai, todėl nenustabu, kad veržiasi daugiau į tokius jaunimo sambūrius, kurie dažniau viešumoje kuo nors pasirodo. Tuo tarpu Pedagoginiame liuanistikos institute vyksta tylus jaunimo liuanistinio švietimo darbas, o viešumos pasirodymai yra retybė, todėl žymiai mažiau atsiranda jaunimo, norinčio pagilinti savo liuanistines žinias.

Tamstos siūlymas siųsti spaudai geresnius studentų rašomuosius darbelius visu šimtu nuosimčių priimtinas, tad manau, kad lektoriatui turėtų tuo kuo daugiausiai pasinaudoti.

Dėkojame Pedagoginio liuanistikos instituto direktoriui Aleksandriui Dundulii už progą šio pasikalbėjimo rėmuose painformuoti mūsų visuomenę apie tylų, bet milžinišką darbą dirbančio Instituto problemas. Tikimės, kad visuomenė tuo pačiu bus paskatinta institutą moraliai ir materialiai paremti, atsilankydama į jo labai rengiamą linksmavakarių vakarą.

MŪSŲ KALBA

RED. DR. PR. SKARDZIUS

Logika ir kalbiniai prietarai

L. Dambriūnas jau nuo seniau yra linkęs rungtis su kalbininkais, kurie dėl kai kurių dalykų nesutinka su jo svarstymais, bet paskutiniuoju laiku jis tas rungtynes gana neįprastai sujmantrino. Visų pirma jis pasišovė kalbėti visuomenės vardu: sakosi stojęs jos pusėje dėl to, kad „kalbininkas neturi gyvųjų kalbėtojų visuomenės vardo“, o ką nors teisti ar smerkti be gynėjo esą neteislinga (unfair). Pačią kalbą kuria ne vieni kalbininkai, bet visi, visa visuomenė: vox populi, vox Dei. Jo paskelbtasis motto yra: Language is what people speak, not what someone thinks ought to speak. Vadinasi, pagal tai kalbininkai turi tik konstatuoti, kaip žmonės kalba, bet nieko nepasakyti, kaip kas bendrinėje kalboje turėtų būti taisyklingiau vartojama. Tačiau mūsų bendrinės kalbos istorija aiškiai rodo, kad visų pirma be J. Jablonskio ir kitų kalbininkų rūpesčių ji vargiai būtų tokia, kokią ją dar

bar turime, nes jai kultivuoti iš pradžios neparodė reikiamos iniciatyvos nei platesnė visuomenė, nei rašytojai ar kas kitas.

Toliau L. Dambriūnas teigia, kad patys kalbininkai dažnai esą subjektyvūs, per siaurai suprantą taisyklingumą, darą klaidų, kaip reikiant nepagrindžiai savo teiginių, neologizmų galvą ir daugiau esą senovininkai (senumo mėgėjai), ne naujovinėinkai (faktinės padėties šalininkai), prie kurių, atrodo, jis ir pats save priskiria. Net J. Jablonskis, didžiausias mūsų kalbininkas praktikas, irgi klydęs, ir tą savo sprendimą jis mėgina paremti A. Pirockino knygele *Jono Jablonskio leksiniai taisyklės* (1970). Ką čia jau bekalbėti apie vėlesnius kalbininkus: ir jie toliau bendrinei kalbai nepripažįstą būdvardinių prieveiksmių su *-inai*; neteisinaigai tvirtina *tikėti* ir *kę* esant paskolintą; dar niekas neįrodęs *dvasininką* esant geresnį už *dvasiškį* (*dvasininkas*, kaip jau tvirtino ir prel. A. Dambrauskas-Jakštas, tegalys tikti tik spiritizmo terminologijai!); maldos žo-

(Nukelta į 5 pusl.)

are you
earning
enough
interest
on your
savings

CHOOSE FROM

6% yearly
CERTIFICATE ACCOUNTS
\$5,000 OR MORE—2 YEAR MATURITY

YIELD INCREASES TO 6.18%
on interest accumulated for 1 year
INTEREST COMPOUNDED DAILY

5³⁰/₄% yearly
CERTIFICATE ACCOUNTS
\$1,000 OR MORE—1 YEAR MATURITY

YIELD INCREASES TO 5.92%
on interest accumulated for 1 year
INTEREST COMPOUNDED DAILY

5¹⁰/₄% yearly
CERTIFICATE ACCOUNTS
\$1,000 OR MORE—3 MONTHS TO
LESS THAN 1 YEAR MATURITY

YIELD INCREASES TO 5.39%
on interest accumulated for 1 year
INTEREST COMPOUNDED DAILY

5% yearly
PASSBOOK SAVINGS
ADD TO OR WITHDRAW ANYTIME

YIELD INCREASES TO 5.13%
on interest accumulated for 1 year
INTEREST COMPOUNDED DAILY

PLUS:

- Deposits received by the 10th of the month, earn interest from the 1st, if the funds remain on deposit to the end of the interest period. Deposits after the 10th of the month earn from date of receipt.
- On Passbook Accounts, interest paid to day of withdrawal.

Phone 847-1140

**STANDARD
FEDERAL
SAVINGS**

AND LOAN ASSOCIATION

4192 Archer Avenue at Sacramento / Chicago, Illinois 60632

Nauji leidiniai

• **THE VIOLATIONS OF HUMAN RIGHTS IN SOVIET OCCUPIED LITHUANIA.** A Report for 1972. Prepared by Lithuanian American Community, Inc. February 16, 1973.

Tai gerai apgalvoto, sukurto ir laiku įvykdomo Lietuvos Bendruomenės be galo svarbių žygio antrasis žingsnis. Pirmasis buvo žengtas pernai, išleidžiant analogišką leidinį anglų kalba A Report for 1971. Šių metų Report dar net dvidešimčia puslapių (88 psl.) didesnis už pernykštį. Gražus leidinio suvartakymas, švartis spauda daro šį leidinį itin patraukliu. Jo išleidimas kaip tik Vasario 16tos, galėtume sakyti, išvakarėse yra be galo prasmingas ir įvairiausiose susidariusiose progose labai ir labai naudingas. Šventės iškilnėse ir šiaip kasdieniniuose mūsų susitikimuose su įvairių sluoksnių amerikiečiais bei kanadiečiais įterpti į jų rankas šitokį leidinį nėra nei savęs, nei jų patį koks nors prastuoliškas nupigvinimas. Jį galime rodyti kiekvienam, neranddami, o atvirksčiai — didžiadamiesiems, jog sugebame šios rūšies medžiagą paruošti ir atspausdinti taip, jog ji liudija ne vien tik liečiamą problemų rimtumą, bet ir žmonių, kurie jomis rūpinasi, aukštą politinį, visuomeninį ir kultūrinį subrendimą. Tai ne kokia elgetiška bandančio angliskai rašyti ir kalbėti mažarašio atkistiše brošiūrėlė, bet tiesiog profesionaliai šios rūšies darbą ir metodą išstudijavusių puikus susibaudėliškos tautos rezultatas.

Atrodo, kad tikrai turėtų dabar rausti visi tie, kurie norėtų, kad šio krašto Lietuvos Bendruomenė užsiimtų tik gryniai kultūrine ir lituanistinio švietimo veikla. Štai čia ir kyla baus, be teigiamo atsakymo klausimas: ar kas nors mūsųose, be Lietuvos Bendruomenės, dar galėtų šiandien paruošti panašaus lygio šios rūšies leidinius? O vis dėlto išeinantys leidiniai yra jau labai akivaizdi nuoroda, kur mūsųose kaupiasi tokiam darbui pajėgus, organizuotas, aukštą šios srities lygį pasiekęs, šviesiai lietuvių reprezentuojantis šiam krašte lyg žuvis vandenį besipaučias dinamiškų darbinių pūrys.

Štai to faktais ir šaltiniais pagrįsto leidinio pagrindiniai skyriai ir temos:

I. **THE DENIAL OF SELF-DETERMINATION:** Background: Self-Immolation as National Protest. National Demonstrations in Vilnius; The Discrimination of Lithuanian Communities Outside Lithuania; The Case of Liudvikas Šimutis.

II. **THE VIOLATION OF RELIGIOUS FREEDOM:** The Legal Framework for the Suppression of Religion; The Threat to the Survival of the Catholic Church; Documents on Violation of Freedom of Religion and Conscience; The Reaction of Pope Paul VI and U.S. Catholics to Religious Suppression in Lithuania.

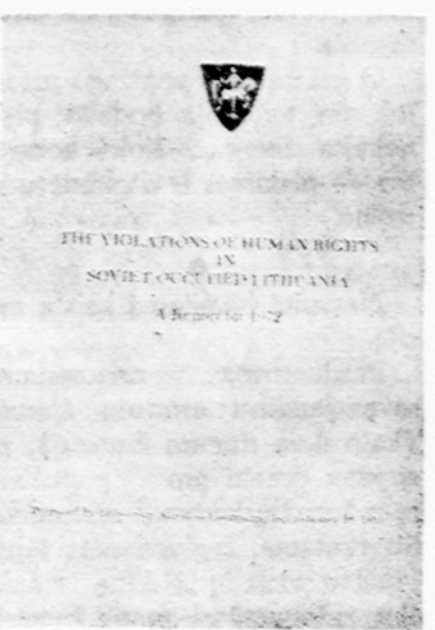
III. **THE DENIAL OF THE RIGHTS TO DISSENT AND TO EMIGRATE:** The Fate of Political Dissenters; Lithuanian Political Prisoners; Emigration and Defections.

Leidinyje gaunamas adresas: Lithuanian American Community, Inc., 405 Leon Avenue, Delran, New Jersey 08075, USA arba pas Br. Nainį, 6804 So. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629. 1 egz. kainą 2 dol.

• **Jurgis Gliudus, SUNKIAUSIU KELIU.** Romanas. Išleido Dr. Kazio Griniaus fondas 1973 m. Aplankas dail. Broniaus Murino. Spaudė M. Morkūno spaustuvė, 6051 S. Ashland Ave., Chicago, Ill. 60629. Kaina \$4.00, gaunamas ir "Drauge".

Išėjimo knygų leidybos istorijoje labai retai faktai, kad tą ar kitą grožinės literatūros knygą reikėtų leisti dar ir antrąją laidą. 1971 metais išleistas Aloyzo Barono partizaninės temos romanas "Vėjas lekia lyguma" štai po poros metų pakartotas ir antrąją laidą.

Romanas visu savo pobūdžiu buvo skirtas jaunimui. Šitos jo paskirties daugiau ar mažiau paisant ar nepaisant, savo laiku

Lietuvių Bendruomenės Vasario 16-tos proga parengto leidinio viršelis.

Chicago, Ill. 60636. Leidinyje kietais viršeliais, 251 psl., kainą \$5.00.

Tai nauja Jurgio Gliudus knyga. Ji visai panašaus pobūdžio, kaip ir ankstesnė "Agonija", vaizdavius Lietuvos nepriklausomybės paskutines dienas, "Sunkiausiu keliu" irgi yra istorinių įvykių romanas, kurio personažai yra žinomi valstybininkai ir šiaip žinomi žmonės. Ne vienas iš jų dar tebėra gyvas ir šiandien. Romane vaizduojamos pirmutinės ir pačios sunkiausios nepriklausomos Lietuvos dienos. Skaitytojui anie įvykiai ir anų likiminių dienų formotų žmonių romane bus mažiau jėgūs ir intriguojantys negu ankstesnės "Agonijos" puslapiai.

Be kita ko, knygos aplanko parastėje sakoma: "Veikale regime 1918 — 1919 metų vokiečių okupacijos suirutę, Vilniaus praradimą, laikinosios sostinės Kaune įsteigimą, valstybinės veiklos apraiškas, demokratines santvarkos pirmuosius daigus. Mykolas Slezevičius dirbo garbingiausio mūsų tautos periodo centre. Autorius piešia didingą jo portretą, kuriame matome valstybininką idealistą ir kasdieninį žmogų. Jis drąsiai žengia sunkiausio kelio labirintais į lietuvių tautos pergalę. M. Slezevičiaus veiklos pavyzdys dar labiau išryškėja šių dienų mūsų tautos nelaimėse."

Jurgio Gliudus romano viršelis, pieštas Broniaus Murino

• **Aloyzas Baronas, VĖJAS LEKIA LYGUMA.** Romanas. Antroji papildyta laidą. Išleido Lietuvos atgimimo sąjūdis 1973 m. Viršelis Kazio Veselkos. Antrosios laidos mecenatai: Ona ir Valerijonas Šimkai. Leidinyje 188 psl., kainą \$4.00, gaunamas ir "Drauge".

Išėjimo knygų leidybos istorijoje labai retai faktai, kad tą ar kitą grožinės literatūros knygą reikėtų leisti dar ir antrąją laidą. 1971 metais išleistas Aloyzo Barono partizaninės temos romanas "Vėjas lekia lyguma" štai po poros metų pakartotas ir antrąją laidą.

Romanas visu savo pobūdžiu buvo skirtas jaunimui. Šitos jo paskirties daugiau ar mažiau paisant ar nepaisant, savo laiku

mūsų periodinėje spaudoje net buvo užtelėjęs spalvingas nuomonėmis pasikeitimas, kurin neįskentė neįsitraukęs ir pats autorius. Dinamiškais nuotykiškais ir laisvės kovų idėja pagrįsta knyga, o taipgi gyvas nuomonėmis pasikeitimas apie ją spaudoje lėmė tai, kad pirmoji romano laida buvo išpirkta. Šitai davė progos autoriui knygos puslapius dar kartą pakoreguoti ir ir pakartotinai pateikti skaitytojui. Romano įvykių eigose šį kartą turinys regimas net ir visai naujas skyrelis "Tylinčios moterys". Reikia tikėtis, kad skaitytojų netrūks ir šiai antrajai, gyvai parašyto, romano laidai.

• **Juozas Ertas, DVI GENE-RACIJOS MŪŠY KRIKŠČIONIŠKOSIOS KULTŪROS TARNYBOJE.** Lietuvių katalikų mokslo akademija. Atspaudas iš L. K. M. Akademijos Suvažiavimo Darbų VII tomo, 3-54 psl. Roma, 1972. Tai puiki sociologinė studija, temos remsiuose duodanti skersinį piuvį laikotarpio nuo "Tėvynės Sargo" įsteigimo (1896) iki "Naujosios Romuvos" pasirodymo (1931). Studija pradama žodžiu apie generaciją aplamai, o paskui jau kalbama apie pirmąją kartą, apie atsiplėšimą nuo Rytų, apie "Tėvynės Sargą" ir "Draugiją" ir apie žmones šių žurnalių aplinkoje. Antrąjį kartą skirtose puslapiuose jau ryškina tikras posūkis į Vakarus nuo Vorozežo sąjūdžio (1917) iki "Naujosios Romuvos" įsteigimo. Čia vėl įžvalgi ir spalvinga šio laikotarpio žmonių ir jų atliktų darbų reikšmės analizė.

• **ATEITIS, 1972 m. Nr. 6.** Lietuvių katalikiško jaunimo žurnalas. Redaguoja redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktorius kun. Jonas Staškevičius, 941 Dundas St., W., Toronto 3, Ont., Canada. Administratorius Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, Ill. 60629. Leidžia Moksleivių ateitininkų sąjunga. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje \$7.00, susipažinimui prenumerata \$5.00, garbės prenumerata \$15.00, visur kitur laisvajam pasauly \$5.00.

Šiame numeryje apie Jacques Maritainą rašo Linas Sidrys, o apie meilę be interesų kun. Hermanas Sulcas. Informuojama apie Torontą įvykusią Baltistikių konferenciją. Džiugu, kad "Ateitis" viltinai augina visą būrį jaunų grožinio rašto puoselėtojų. Va ir šiam numeriui savo poezijos duoda Aldona Zailskaitė, Linas Mikulionis, Asta Dabrilaitė, Laima Paulukonytė, spausdinama Aloyzo Pakalniškio apybraiža "Miesto centre", linksmai svarstomas klausimas: ar yra praraja tarp moksleivių ir sendraugių? Numeris iliustruotas V. Pranašio ir J. Staškaus piešiniais bei V. Kauliaus, V. Pranašio, A. Zailskaitės, J. Laukaitis ir A. Kuolo nuotraukomis.

Knyga iliustruota, vietomis įvesti dialoginiai posmai, kas lei-

Aloyzo Barono romano "Vėjas lekia lyguma" antros laidos viršelis, pieštas Kazio Veselkos.

• **VARSNOS, 1972 m. lapkričio — gruodžio mėn. Nr. 11-12.** Lenkijos lietuvių mokslo ir kultūros mėnraštis. Redaguoja redaktinė kolegija. Redakcijos ir administracijos adresas: "Varsnos", ul. Wiejska 16-16, Warszawa, Poland. Metinė prenumerata 48 zlotai.

Jau į antrus m. žengiantis, šis Lenkijos lietuvių kultūros žurnalas su kiekvienu nauju numeriu tiek turinio, tiek estetinės išvaizdos prasme vis tobulėja. Visais šiais atžvilgiais čia minimas naujusias numeris daro itin malonų įspūdį. Jame prof. dr. Algirdas J. Greimas rašo folkloro rėmuose apie Gediminą ir Geležinį vilką. J. Vaina paskelbia surinktų atsiminimų pluoštą apie Seinų vyskupą, poetą Antaną Baranuską. Skaitytojas supažindinamas su vokiškai rašančia poete Gustaitė, Juozas Kėkštas pažeria atsiminimų iš susitikimų su lenkų rašytoju Vladislovu Bronievskiu. Rašoma apie Clevelando Grandinę ir jos viešnagę Europoje ir kt.

• **Janina Narūnė, TRYŠ IR VIENA.** Jaunystės atsiminimai. Chicago lietuvių literatūros draugijos leidinys, 1972 m., 171 psl.

Lengvu stiliumi parašytos Gabrielės Petkevičiūtės, Balio Srugos, Jurgio Savickio, Juozo Balčiūno - švaisto biografines apybraižas, į kurias įvesta gausiai atsiminimų iš mokymosi laikų, pavaizduojant ir anų laikų lietuviškosios visuomenės gyvenimą bei Lietuvos atsikūrimo laikotarpį. Su minėtais mūsų rašytojais autorė bendravo, besimokydama Panevėžyje. Autorės žinios dar papildytos jos vyro inž. P. Narutavičiaus atsiminimais. Lengva veikalo slinktis, paskirstymas į nedidelius skyrelius, ryškus šriftas daro šį leidinį labiau patraukliu jaunimui, ypač, kad ir aprašomųjų asmenų aptarimai daugiausia liečia gimnazistavimo ir studentavimo laikotarpį, nors duodama žinių ir apie tolimesnį jų gyvenimą, literatūrinį bei valstybinį, visuomeninį reikškimą.

Knyga iliustruota, vietomis įvesti dialoginiai posmai, kas lei-

dinį dar daugiau pagyvena. J. Narūnė yra autorė kelių kitų leidinių, daugiausia skirtų jaunimui (jp).

ATSIŪSTA PAMINĖTI

• **EGLUTĖ, 1973 m. sausio mėn.** Vienintelis lietuviškas laikraštis vaikams išėjioje. Redakciją sudaro ses. Ona Mikalaitė, Elena Juknevičienė ir Danguolė Sadūnaitė. Administratoria Nekalaitė Pradėtosios Marijos seserys. Metinė prenumerata \$5.00. Redakcijos ir administracijos adresas: Eglutė, Immaculate Conception Convent, Putnam, Conn. 06260.

Gausiai piešiniais iliustruotas, eilėraščių, apsakymėlių, žodynėlių, galvosūkių ir kt. kupinas žurnalukas. "Eglutės" puslapius rašo ne vien tik patys jauniau-sieji, bet ir žinomi mūsų vaikų literatūros kūrėjai: Aloyzas Baronas, Ritonė Jotvingytė, Danutė Lipičiūtė, Romualdas Kisielius ir kt. "Eglutės" puslapius savo piešiniais puošia šie mūsų dailininkai: A. Trinkūnas, P. Jūrkus, Z. Sodeikienė, J. Kiburas, J. Paukštelis ir A. Sutkuvienė.

• **VILTIS, Volume 31, No 5.** Jan. — Feb. 1973. A Folklore Magazine. Anglų kalba leidžiamas tarptautinis folkloristikos žurnalas. Kiekviename numeryje vis ko nors būna ir apie lietuvių liaudies dainas, tautinius šokius, tautodailę ir pan. Žurnalo redaguoja ir leidžia V. F. Beliajus, P. O. Box 1226, Denver, Colorado 80201. Metinė prenumerata \$5.00, pavienio numerio kaina \$1.00.

• **MŪŠY ŽINIOS, 1973 m. vasario mėn. 4 d. Nr. 3 (25).** Lietuvių jėzuitų ir Jaunimo centro Chicagoje biuletenis. Tai gražus leidinys tiek medžiagos attrinkime, tiek estetinė išore, gyvai atvaizduojas visą tą dinamišką visuomeninį ir kultūrinį Chicago lietuvių veiklą, tampa susietą su lietuvišiais jėzuitais ir jų gliboje esančiu Jaunimo centru.

• **SKAUTŲ AIDAS, 1972 m. gruodžio mėn. Nr. 10.** Lietuvių skautų mėnesinis žurnalas. Leidžia LSS Tarybos Pirmija. Vyr.

redaktorius — J. Toliušis, 7220 S. California Ave., Chicago, Ill. 60629. Administratoria A. Orentas, 6840 S. Campbell Ave., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata \$5.00.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite perkdami čia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogių planų atideant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois, 60629
Tel. PROspect 6-8998

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

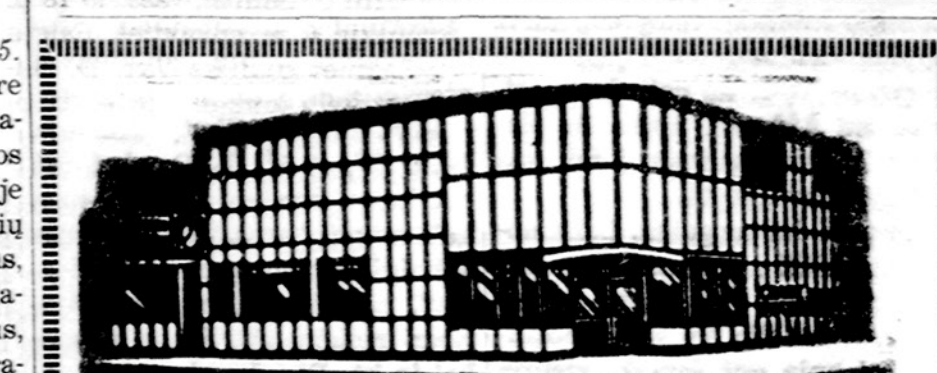

Užsakius išsiųsiu: paveikslus, rėmus, pritvirtinti paveikslams, rėmus, skelbimus, rėmus, metalo, plieno rėmus.
4400 So. Oakley Ave. Chicago
Tel. VIRginia 7-7258 - 59

WAGNER & SONS

Typewriters, Adding Machines & Checkwriters
Nuomoma — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50m. patikimas patarnavimas
5610 South Pulaski Road
Phone — 581-4111

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

6% **5%**
Mokama už dviejų dolerių sertifikatus apskaita Minimum \$5,000.00
Naujas sukurtas dividendų mokama už investavimą apskaita.

PLINGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.
VALANDOS: PIRMADIENIŠKAI 9-5, KETVIRTADIENIŠKAI 10-5, PENKTADIENIŠKAI 10-5

JEI JŪS NORITE SIŪSTI SIUNTINIŲ DOVANAS Į LIETUVĄ IR ĮVAIRIUS USSR KRAŠTUS, naudokitės patarnavimu plačiai žinomos firmos

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(LICENSED BY VNESHPOSYLTORG)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA: 1776 BROADWAY, NEW YORK, N. Y. 10019 Tel. — 581-6590; 581-7729

Siuntiniai, siunčiami per mūsų firmą, paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigoje, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvas, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynę ir kitų daiktų.

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

Affiliated with PODAROGITS, INC.

Pirma užsakymus butams, automobiliams, dovanų pažymėjimams, motociklams, šaldytuvams, televizijos imtuvams ir įvairioms kitoms sovietinėms prekėms, kurias galite užsakyti Lietuvoje ar USSR gyvenantiems giminiams. Papildomų žinių teiraukitės mūsų pagrindinėje įstaigoje ar bet kuriame mūsų skyriuje. Atidaryta kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪŠY SKYRIAI

Allentown, Pa. — 126 Tilghman Street	435-1654
Baltimore 31, Md. — 1900 Fleet Street	342-4240
Brooklyn, N. Y. 11218 — 485 McDonald Avenue	467-4465
Buffalo 12, N. Y. — 701 Fillmore Avenue	885-0700
Chicago 22, Ill. — 1241 No. Ashland Avenue	486-2818
Chicago, Ill. 60629 — 2608 West 69 Street	925-2787
Chicago, Ill. 60609 — 1855 West 47 Street	376-6755
Cleveland 13, Ohio — 1028 Kenilworth Avenue	771-0696
Detroit 12, Mich. — 11601 Jos Campau Avenue	365-6780
Farmingdale, N. J. — Freewood Acres Rt. 9	363-0494
Hamtramck, Mich. — 11339 Jos Campau Avenue	365-6740
Hartford 6, Conn. — 122-126 Hillsdale Avenue	249-6216
Los Angeles 4, Calif. — 159 So. Vermont Avenue	385-6350
Newark, N. J. — 378 Market Street	642-2452
New York 3, N. Y. — 78 Second Avenue	674-1540
New York 3, N. Y. — 141 Second Avenue	675-7430
Philadelphia 23, Pa. — 631 W. Girard Avenue	769-4507
Rahway, N. J. — 47 East Millton Avenue	381-8800
South River, N. J. — 41 Whitehead Avenue	257-6320
Syracuse, N. Y. 13204 — 515 Marcellus Street	475-9746
Trenton 10, N. J. — 1152 Deutz Avenue	392-0306
Utica, N. Y. — 963 Bleeker Street	732-7476

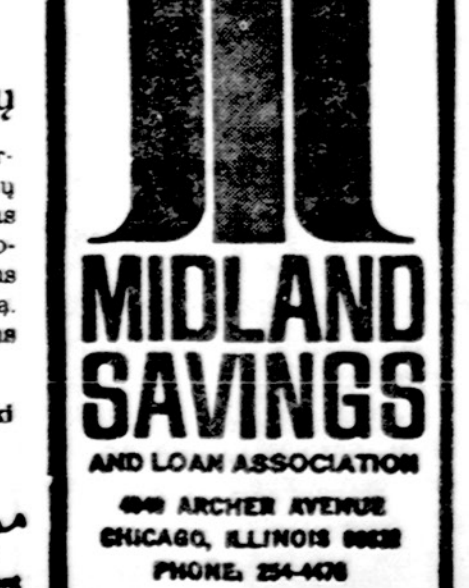
Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptarnauja taupymą ir namų paskolų reikalus visas mūsų apylinkes. Dėkojame Jums už mūsų parodytą pasitikėjimą. Mes norėtum būti Jums naudingi ir ateityje.

Skaitals apdraustas iki \$20,000.00

Frank Zogor, President

5%
All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly

6%
2 Years Savings Certificates (Minimum \$5,000)

Kultūrinė kronika

Lietuvių ir amerikiečių jūrų čiurlonio galerijos parodoje

Vasario 16 d. Čiurlonio galerijoje, Chicagoje, atidaroma plačios apimties lietuvių dailininkų paroda pristatanti darbus atrenka tokia mūsų dailininkų jūrų komisija: Jonas Neimanas, Henrikas Blyskis ir Jurgis Daugvila, Čiurlonio galerijos direktorės atstovai.

Premijotiems darbams atrinkimo komisijai yra du žymūs amerikiečių dailės gyvenimo atstovai: Chicago Šių dienų meno muziejaus direktorius Sv. Prokopoff ir visos eilės meno klausimais knygų autorius ir "Daily News" dienraščio nuomonės apie dailę formuotojas, nuolatinis šia vyksiančių parodų vertintojas, recenzentas Franz Schulze. Be jų, premijų komisijon įeina ir niujorkietė dail. Aleksandra Kašubienė.

Amerikiečių simfoninis koncertas Vilniuje

San Francisco simfoninis orkestras, vadovaujamas Seiji Ozawa, drauge su pianistu Andre Watts birželio 8 d. išvyksta 16 dienų koncertinei kelionei už geležinės uždangos. Koncertuos 12 kartų šio amerikiečių simfoninio orkestro koncertai bus ir Vilniuje, Maskvoje.

Pažymėtina, kad paskutinis kartas, kada amerikiečių simfoninis orkestras koncertavo už geležinės uždangos, buvo 1965 metais Clevelando simf. orkestro išvyka. Kita amerikiečių grupė — Fifth Dimension, populiarios programos pildytojai, — bal. 3 — 30 d. koncertuos Turkijoje, Rumunijoje, Lenkijoje, Čekoslovakijoje.

Rubinsteinas apie savo jaunystę

Pianistas Arthur Rubinstein, kuris sausio 28 d. jau atšventė 87 gimtadienį, parašė atsiminimus apie savo jaunystę.

Filmų įvairumai

Tokijo istorija

STASĖ SEMENIENĖ

"TOKYO STORY", vieno pačių stipriausių japonų režisieriaus Yasujiro Ozu 1952 m. pastatytas ir vakariečių pripažintas, klasiškas filmas, Chicagoje nepasirodė per dvidešimt metų. Mes šnekame taip primetina apie filmą "klasikus", kad net kiek graudu darosi, atrandant vieną jų, užmestą kažkur net 20 metų. Filmas laimėjo vakariečių kritikų įvertinimą tik beveik 10 metų po režisieriaus mirties. Kai pagaliau, praėjusiais metais filmas pasirodė viename teatre, tai jis čia vos išsilaukė pirmą savaitę ir vėl kažkur dingio.

Dabar vėl sugrįžo ir antra savaitė eina Three Penny Cinema teatre, 2424 N. Lincoln, Chicagoje.

Ozu filmai yra labai tvirtai pagrįsti japonų tradicija ir papročiais. Juose daugiausia svarbos yra duodama jautriems žodžiams, mostams ir akimirkoms; Ozu niekada balsiai nešaukia. Kad įvertintų jo darbą ir pasidžiaugtų juo (o, gal būt, kad tik suprastų), stebėtojai turi viską atidžiai ne tik sekti, bet ir gerai įsiklausyti ir net įsijausti.

Režisieriaus Ozu "TOKIJO ISTORIJA" vysto pasakojimą labai paprastai ir universaliai, koks ir yra pats gyvenimas. Tai filmas apie keletą įprastų dienų kelių paprastų žmonių gyvenime. O tada ir apie nenumatytą vieno iš jų mirtį.

Visą pasakojimą galima susumuoti keliais žodžiais. Viena pagyvenusi pora iškeliauja trauki-

mus apie savo jaunystę. Jie bėlandžio mėnesį bus išleisti A. Knopf leidyklos. Veikalo pavadinimas: "My Young Years". Čia jis nupasakoja pradžioje gana lengvabūdišką savo jaunystę, savo pirmuosius koncertus ir susitikimus su garsiais muzikais bei karališkų šeimų nariais. Jis buvo gimes Lenkijoje. Ši veikala Book of the Month klubas parinko savo nariams birželio mėnesiui.

Latviai recenzuoja Aloyzą Baroną

Latvių laikraštis "Laiks", einaš du kartus per savaitę, Brooklyn, N. Y. sausio 17 d. įsidėjo Aloyzo Barono novelių rinkinio latviškai "Seli un Pēdas" recenziją. Recenzentas prof. Edgars Andersons rinkinį vertina palankiai.

Rašytojui Kuzmickiui 60 m.

Rašytojas kun. Jonas Kuzmickis, žinomas ir savo slapyvardžiu J. Gailius, vasario 18 d. sulaukia 60 m. sukakties. Baigęs teologines studijas Vyt. D. universitete, kunigu įšventintas 1936 m., dar gilinosi literatūros ir pedagogikos moksluose Filosofijos skyriuje. Vysk. Valančiaus liaudies universitete dėstė lietuvių kalbą ir literatūrą, vėliau tuos pačius dalykus dėstė Alytaus ir Merkinės vid. mokyklose bei tremtyje. Apsigyvenęs Bradforde, Anglijoje, ten įkūrė vargo mokyklą, suorganizavo lietuvių par. bendruomenę. Rašė daugelyje lietuviškų periodinių leidinių. Įsteigė ir redagavo literatūrinį žurnalą jaunimui Žibintą. Atskirais leidiniais yra išėjusių keliolika jo religinių ir dailiosios literatūros knygų.

MIRE DAINŲ KOMPOZITORIUS

Kompozitorius A. Razaf mirė inkstų liga Los Angeles mieste, sulaukęs 77 m. Jis buvo sukūręs apie 1,000 dainų melodijų.

Poetė Ono Micūtė, eidama šešiasdešimt ketvirtuosius metus, vasario 2 d. mirė Vilniuje. Ji buvo viena iš tų retų Vilniaus krašto mūsų literatų, kurie laikotarpyje tarp dviejų pasaulinių karų ir kietoje lenkų okupacijoje brendė Vilniuje, palaikydami lietuvių grožinės literatūros tradiciją gyvą ir okupuotose Vilniuje. Pirmas jos eilėraščių rinkinys "Žiburiai pelkėse" išėjo 1938 m. Vėliau parašė nemažai knygų vaikams. Paskutinės jos Vilniuje išleistos knygos yra poezijos rinktinė "Slėnių paukščiai" (1971) ir prozos knyga apie vaikystės metus "Pirmoji šakelė" (1972).

Naujas įtaisas patikrinti, ar žmogus dar gyvas

New Yorko medicinos kolegijos smegenų tyrimo laboratorijos direktorius E. Roy John ir elektros inžinierius R. Laupheimer patentavo naują išradimą — įtaisą, kuris jautrus nustatyti, ar žmogus smegenyse yra elektrinių bangų ir tuo būdu nuspręsti, ar jis dar yra gyvas. Dabar žmogaus gyvybę sprendžiama iš to, ar yra širdies plakimas ir alsavimas, bet pastebėta, kad, net toms dviem funkcijoms esant sunkiai paguamoms, gyvybė dar gali būti. Įvairios medikų grupės dabar kelia balsą, kad gyvybės buvimas žmoguje būtų tiksliau nustatomas, naudojant įtaisą, parodantį, ar yra smegenų elektrinės bangos. procesą — pirmą purkštuvu, o tada skalbti. Tikrai pasiseks.

Psichologai ir psichiatrai beprotinai

Penki vyrai ir trys moterys, kurių tarpe buvo trys psichologai, vienas vaikų gydytojas, vienas psichiatras, vienas dailininkas ir viena šeimininkė, visi tikrai sveiki asmenys, ryžosi ištirti, kiek yra psichiatrinėse ligoninėse galimumo susekti, kas tikrai psichiškai nesveikas, kas sveikas. Jie nuvyko į New Yorko, Kalifornijos, Pensilvanijos, Oregono ir Delaware ligonines ir pasidavė kaip pacientai, skundamiesi, kad jie neva girdi galvoje skambant žodžius, kaip "tuščias, beprasmiš", sugestionuojančius, kad jų gyvenimas beprasmiš.

Apie save jie davė teisingas žinias, išskyrus pačius savo vardus. Net vienuolikoje ligoninių tiems pseudo-pacientams nustatyta diagnozė: schizofrenija, o dvilikoje jie rasti maniakiškai depresijos stovyje. O jie buvo visiškai sveiki. Įdomiausia, kad jie apie tuos girdimus balsus kalbėjo tik kol buvo priimti į ligoninę, o paskiau jie paneigė, kad ką nors netikslaus girdi, ir stengėsi mediciniškai personalą įtikinti, kad jie visi sveiki, ta-

monologais, garsiais girtais šūkavimais ar freudiškais išveigimais.

Režisieriaus Ozu "TOKYO STORY" yra ekskursija į skirtingos kultūros minties klotus. Jeigu tik mes esame pakankamai smalsūs ir imlūs, tai patirame ir išgyvename visai skirtingą ir nemenko filmo visus puikiosius niuansus. O jeigu neišsijausime, tai atrodo, kad čia tik daug kalbama ir nieko daugiau. Vis dėlto kaip sykį Hemingway yra pasakęs: Ne tai, ką jie kalba, turite įsiklausyti, bet tai, ko jie nekalba.

Filmas vertas dėmesio visai šeimai — geriems ir abejingiems vaikams, įvertintiems ir apleistiems tėvams.

Gydytojas, tapęs arkivyskupu

Tarp šiame krašte išsididžiamų dėmesio vertų knygų reikia priskaityti ir "God and Man" (išleido Newman Press, Paramus, N. J. 125 psl., 3 dol. 95 ct.).

Jos autorius Anthony Bloom yra rusų diplomato, revoliucijos išbėgėlis ir Prancūzija, sūnus. Parvyžiu baigęs mediciną, knygos autorius tapo chirurgu. Jaunatvėje buvęs agnostiku, vėliau atsivertė į krikščionybę, įstojo į stačiatikių vienuolyną, buvo įšventintas dvasininku. Pasiūstas darbuotis į Angliją, ten 1958 m. tapo vyskupu, po trejų metų arkivyskupu ir dar po keturių — metropolitu.

Iš šio jo veikalo matyti jo gilūs išsilavinimas. Pradžioje čia duodamos jo 1970 m. per britų televiziją diskusijos su ateistu Laski. Toliau jis rašo apie tikybinės abejones ir krikščioniškąjį gyvenimą, aptaria santyki tarp žmogaus ir Dievo, nagrinėja šventumo ir maldos prasmę, pagaliau dėsto mintis apie Sv. Jono Krikštytojo asmenį ir jo dorybes.

Veikalas nebanalus ir neeilinis. Jau net ir tose diskusijose ateistas Laski pripažįsta, kad nuo renesanso laikų niekas mene tiek nedavė įkvėpimo kiek religija, nėra žodžių pasaulietiška muzikai, kuri lygintųsi su religiniais Mišių muzikos tekstais. Tą kūrybinę, kultūrinę religijos įtaką pripažįsta minėtas ateistas Laski, pažymėdamas, kad religija turi daug ką, ko ateizmas neturi: apeigas, šventes, intriguojančius tekstus.

Autorius knyga iliustruoja neužmirštamais pavyzdžiais iš revoliucijos meto, pvz. kaip viena karininko žmona pasislėpė nuo bolševikų; jos pažįstama atbėgo jai pranešti, kad turi bėgti, nes ateina jos nužudyti, pasislėpdama jos vietoje pasilikti pati. Tačiau

čia jiems tas nesisekė. Tik kai kurie jų ligoninių psichinai pacientai atspėjo teisybę, kad jie tenori ištirti jų ligoninių veiksmingumą...

Antikomentarai

Antkelta iš 5 pusės

Mykolaičio-Putino šviesų atminimą, su panieka turi atnešti šias nepagrįstas pastangas sumenkinti jo asmenybės taurumą". (Žodis V. Myk-Putino atminimui).

Priešingai, mielas akademike, V. Mykolaičio-Putino antikomunistiniai kūriniai ne menkina, bet išryškina jo taurumą, jo nepalaužiamą neapykantą okupantui, lietuvių tautos išnaudotojams,

karininko žmona tos aukos nepriėmė, pati pasiliko su kūdikiu ir žuvo nuo kruvinų raudonųjų.

Autorius cituoja naujus rašytojus, pvz. Solženicyną. Iš savo pusės pabrėžia, kad žmogus tik tada tampa tikru žmogumi, kai jis susivienija su Dievybe giliai, neišskiriamai taip, kad Dievybės pilnumas jame gyvena. Veikale daug pagarbos aukštesiems idealams ir meilės žmogui.

J. Pr.

RYTŲ BERLYNO KVARTETAS AMERIKOJE

Po ketverių metų derybų pirmas Rytų Vokietijos muzikinis ansamblis atvyko į JAV. Tai Berlyno styginis kvartetas, sudarytas iš valstybinės operos muzikų. Jie JAV-se turės 25 koncertus, išpildydami Bethoveno kvartetus. Iš kitos pusės — amerikiečių Clevelando kvartetas balandžio mėnesį koncertuos rytų Vokietijoje.

BERT'S STANDARD SERVICE

Road Service — Major Mechanical Elektroninis motor suregulavimas (Tune up). Air condition specialistai. Gazolinas, padangos ir kiti reikmenys.

6645 S. Western — Tel. 778-9250 Savin. Norbertas Langys

GĖLĖS

Vestuvės, banketai, laidotuvių ir kitokioms progoms BEVERLY HILLS GELYNČIA 2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois TEL. PR 8-0833 — PR 8-0834

MES TEBEMOKAM

6% už 2 Metų
Certifikatus
(Minimum \$5,000)

5 1/4% už 1 METŲ CERTIFIKATUS (Minimum \$1,000)
Open Mon. 9-8; Tues. Thurs. Fri. 9-5; Sat. 9-1; Closed Wed

SAINT
ANTHONY
SAVINGS

1447 So. 49th Court
Cicero, Ill. 60650
TEL. — 656-6336
Joseph F. Gribauskas,
Executive Secretary

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO. HALSTED STREET TEL. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS
RADIO IR STEREO APARATŲ. PARDAVIMAS IR TAISYMAS
SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

ŠVENTOS MIŠIOS LIETUVIŠKAI

Visos nekeičiamos šv. Mišių dalys yra atspausdintos vienoj labai gražiai išleistoj knygelėj. Su šia knygele kiekvienas gali labai lengvai sekti naująsias šv. Mišias

Kai kunigas ar lektorius atkaiko kintamąsias dalis, Jūs šioj naujoj knygelėj galite sekti visas nekintamąsias šv. Mišių dalis. Tekstas stambiomis raidėmis.

Taip pat rasite rinkinį dažniausiai giedamų šv. Mišių metu giesmių.

Užsisakykit šį naują šv. Mišių vadovą lietuvių kalba. Kaina 50 centų. 10% nuolaida, perkant 50 kopijų; 25% nuolaida, perkant daugiau kaip 50.

Rašykite:

DRAUGAS
4545 W. 63rd Street
Chicago, Ill. 60629

smurto nešėjams, laisvės ir žmogiskumo naikintojams.

Ident būsimoje biografijoje, kurią planuojate išleisti, rašytojo paveikslas būtų platus, įvairus ir kiek ga'nt teisingas, būtinai reikia moksliškumo sumetimais panaudoti ir išsivinę medžiagą — visą, o ne tik tą, kuri derinasi prie nustatytos linijos.

Be emigrantinės medžiagos V. Mykolaičio-Putino vaizdas bus vienpusiškas, sudarkytas, nepilnas.

Kiek žinau, kiekvienas rimtas akademikas, ieškodamas faktų, nusigrežia nuo politinių dievaidžių ir drąsiais akimis giliai pažvelgia į Tiesos akis. Kito metodo nėra.

HIGH RATES

5% Per Annum PAID QUARTERLY 6% Per Annum
Passbook Accounts — AT — \$5000 or more Certificates 2 year min.

BRIGHTON

SAVINGS & LOAN ASS'N
HIGHEST RESERVES

4071 Archer Avenue
Chicago, Ill. 60632

TEL — LA 3 - 8248
(West of California Avenue)

5 3/4% Per Annum \$1000 or more Certificates 1 year min.

5 1/2% Per Annum Investment Bonus Certificates

Laidotuvių Direktorai
MAŽEIK & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE.
TRYS MODERNIŠKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MAŽNOMS VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

P E T K U S
MARQUETTE FUNERAL HOME
— TĖVAS IR SŪNUS —
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS
2533 West 71st St. Telef. GROvehill 6-2345.6
1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNhall 3-2108-09
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

E U D E I K I S
DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Laidotuvių Direktorai
Trys Moderniškos Koplyčios:
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas YArds 7-1741-2

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNUS
2314 W. 23rd PLACE Tel. Virginia 7-6672
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
11028 Southwest Highway, Palos Hills, Ill. Tel. 974-4410

PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-39

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003

REDAGUOJA ST. SEMENIENE, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925-5988

TURKIJOS HAREMAI

REGINA RASLAVICIENE

Mistinė legendoms apsupty, aukšta tvora atitvertas, juodųjų sargybos saugomas Topkapi haremą visada traukė smalsiuoliai. Nenuostabu, tad, kad, vos atidarius jo vartus publikai, jis virto didžiausia turistine atrakcija Istanbule.

Idomūs ne tik pastatai, slaptingi praėjimai, kambariai ir salės, kuriose net keturis šimtmečius vyko tik pakūdomis pasakojami įvykiai, bet ir gyvenimo būdas, tvarka, tradicijos bei ceremonijos, kurios ejo iš kartos į kartą net iki mūsų laikų, t. y. 20-to šimtmečio pradžios.

Svarbiausia vaidmenį čia vaidino moteris, ir ne viena, bet šimtai jų. Iš vienos pusės ji buvo vergė, beteisė valdovo nuosavybė, iš kitos pusės — jo silpnybės, galėjusi pakreipti ne tik žmonių, bet ir tautų likimą.

Topkapi rūmai ir Roxelana

Topkapi rūmus sultonas Mehmet pastatė krašto administracijos reikalam. Jo šeima gyveno tada Eski Saray — senesiose rūmuose. Bet 1550 m. ten kilo gaisras. Roxelana, tuometinio sultono Suleyman žmona, išsigeidė persikelti į Topkapi rūmus. Jos vyras ją taip mylėjo, kad nusileido žmonos užgaidai, ir visas dvaras, su visomis vidaus intrigomis, persikraustė į naujuosius rūmus ant Bosforo kranto. Čia haremas sužibėjo prabanga, o Roxelana turėjo dar daugiau progų įtaigoti savo vyrą. Bet apie tai žmonės žinojo tik iš kalbų. Haremą slenkščio neperžengė jokia svetima koja. Tai buvo vien sultono, jo moterų ir jo eunuchų viešpatija.

Idomi ir pačios Roxelanos asmenybė. Buvusi vergė iš Rusijos, savo grožiu ir kitais privolumais, ji taip sužavėjo sultoną, kad vyriojo ji apie savo mažąjį prišteli, kaip avies vilną. Siekdama valdžios, turto ir garbės, be jokių skrupulų ji šalino jos kelyje stovinčias sultono favorites ir patarėjas, iki tapo viena iš labiausiai bijomų ir garbinamų asmenybių krašte. Ji net privertė sultoną pasiskelbti į savo legalią žmoną, kas paskutinį kartą Turkijoje įvyko prieš pusantro šimto metų, kai vedė sultonas Beyazit I-sis. Suleyman ne tik ją vedė, bet net apvedino visas savo gražiausias verges, kad tik įliktų Roxelana.

Moters vaidmuo hareme

Otomano imperijos laikais haremo moterys turėjo labai didelę įtaką. Ji reikėdavo daugiausia vidaus gyvenime: vis didėjančioje prabangoje, postų paskyrimuose ir sultono įpėdinių parinkime. Bet, nežiūrint to, sultonas vis tiek buvo visagalis viešpatas, nuo kurio užgaidų priklausė jo moterų likimas. Mad Ibrahim jautėsi tiek galingas, kad liepė savo 300 vergių įkisti į maišus ir paskandinti Bosfore, kad jų vieton įstigtų kitas, jaunesnės ir gražesnės.

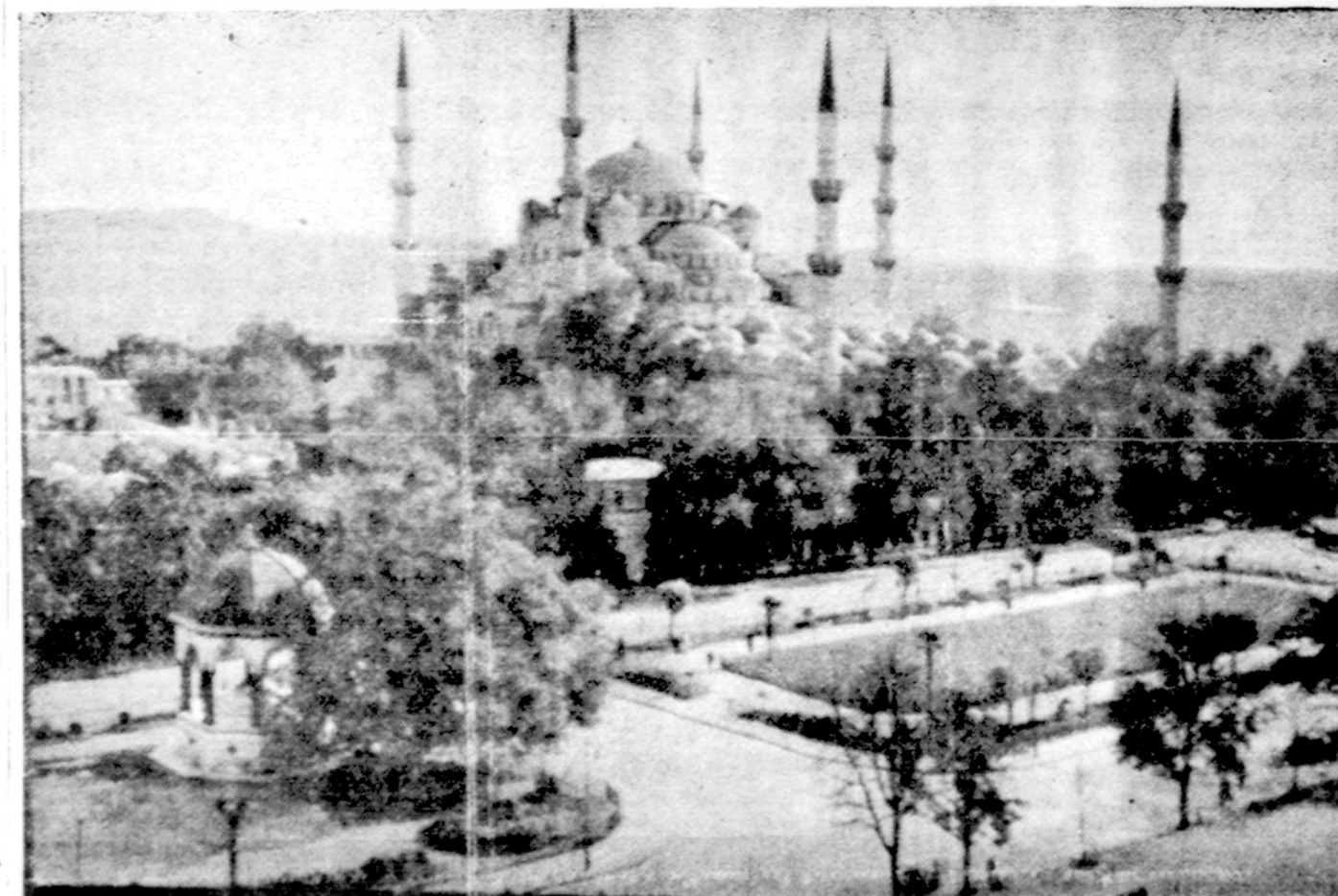
Bet būdavo ir švelnios romantikos valandėlių, kai jaunas eunuchas pamildavo sultoną vergė ir tuo pačiu jausmu suplazdėdavo ir jos naivą širdį. Bet tokios

istorijos visada baigdavosi blogai, nes sultono turtą ir nuosavybę saugojo ne tik sargai, bet ir nematomos akys bei ausys.

Hareme vyravo labai griežtas etiketas. Moteris jam parinkdavo labai jaunas, labai gražias. Kadangi sultonams nebuvo leidžiama palaikyti ryšių su turkėmis, haremo vergės atgabendavo iš Sirijos, Rusijos, Graikijos ir kitų kraštų. Pradžioje jos būdavo kandidatės ir tik dalis jų patekdavo į privilegijuotųjų skaičių, kurias pristatydavo sultonui. Jei į kurią iš jų sultonas atkreipdavo dėmesį ir pasiūkėdavo su juo praleisti naktį, ji tapdavo favorite — gozde. Jei jis ir toliau rodydavo savo palankumą, ji pakildavo iki ikabal — laimingosios. Aukščiausias rangas, kurį taip kylanti vergė galėjo pasiekti, buvo kadin — sūnaus motina. Tokių motinų skaičius buvo apribotas. Jų negalėjo būti daugiau, kaip keturios. Jos turėdavo daug galios dvaro gyvenime, gaudavo atskirą apartamentą, eunuchus, nuosavybę,

Praurimė Ragienė dainuoja sol. Izos Motekaitienės studijos suruoštamie mokinių pasirodymu. Chicagoje. Nuotr. Pauliaus Vitkaus

Mėlynoji mečetė Istanbule. Tolumoje, už Bosforo sąsiaurio, jau matyti Mažosios Azijos krantas.

rūbus, brangenybes ir net algą. Nenuostabu tad, kad kiekviena jų kovodavo už savo vietą ir dažnai panaudodavo klaidą, kad pašalintų savo konkurentes.

Galingiausia moteris buvo sultono motina. Ji gyveno atskirose patalpose, kurios buvo tarp haremo ir selamlık — vyrų skirtingų rūmų, turėjo savo atskirą ūkį, tarnus ir tvarkė visai nepriklausomai.

Vidaus santvarka

Haremo administracijos priešaky buvo vyriausias juodasis eunuchas. Jis buvo galingesnis net už vyriausiąjį baltąjį eunuchą, valdantį selamlıką — vyrų rūmus.

Haremo vidaus ūkį tvarkė moterų kabinetas. Jį sudarė netapusios kadin (neturėjusios sūnų) sultono favoritės. Kabinetai vadovavo administratorių. Antroji savo svarbumu buvo hazinedar usta — išdininkė. Ji tvarkydavo visokias išlaidas, išmokėdavo kišenpinigius tiems, kurie to užsitarnavo, paskirdavo pensijas toms, kurių, ilgus metus dirbusios ir nuobodžiavusios hareme, nebeturėjo jokių vilčių patraukti į save sultono dėmesį.

Kai sultonas atvykdavo į harema, jį sutikdavo su didžiausiomis ceremonijomis. Vienas iš eunuchų pranešdavo apie jo atvykimą aukštinu varpeliu. Jį išgirdusios, moterys kulvirsčiomis bėgdavo gražintis, šukuoti plaukus, keisti rūbus ir puošti brangenybėmis. Sultoną pasitūkdavo išdininkė ir drauge su vyriausiu eunuchu lydėdavo jį pro vergių eiles, sustojusias tradicinėje pozicijoje: atmetusios užpakalį galvomis, sukryžiuotomis ant krūtinės rankomis.

Visagalis sultonas

Sultonas, apsuptas favoritų, dukterų, sūnų motinų ir laimingųjų, žėrdamas jį pasitikusiomis moterims aukso pinigų ir brangakmenius, eidavo į priėmimų salę, kur atsiklaupdavo prieš jo laukiančią motiną. Motina pakeldavo sūnų ir abu, sugulę ant priešingos pusės stovinčių minkštųjų, vedinami plunksninių vėduoklių ir linksminami fleitu muzikos, inspektuodavo naujai parinktus, jaunų mergaičių būrį.

Tai būdavo likiminių momentas išrinktosioms: ar, atkreipusios sultono dėmesį, pradės sunkų, pilną klastos ir žabangų kelią į garbę ir galią, ar, nesusilaukusios jo palankumo, taps pasmerktos nuobodžiai egzistencijai, be ateities, be džiaugsmo — beteisės vergės, visam gyvenimui uždarytos tarp keturių sienų.

Nors ir labai neįtikėtinais skamba pasakojimai apie haremus, viskas atrodo realu, vaikščiojant po Topkapi rūmus, kurių mozaikinės sienos, persiški kilimai ir paslaptingi praėjimai vaiduokliškai aidai čia skambėjusiais muzikos garsais, linksmu juoku, griaudžiu raudojimu ir mirties klyksmu. Gyvenimas pasikeitė, bet haremo praeitis dar ir dabar gyva.

Jaunuolio brendimo keliai

Dr. Jean B. Rosenbaum, baigęs Detroito institute psichanalitines studijas ir žurnaluose pasikelbęs apie 100 studijinių straipsnių, parašė knygą "Becoming Yourself: The Teen Years" (išleido St. Anthony Messenger Press, Cincinnati, Ohio. 120 psl., kainą 95ct. kišeninė laida).

Vos knygą paėmus į rankas, krinta į akis modernus jos išleidimas, ypač pasižymįs gerai parinktomis nuotraukomis iš jaunimo gyvenimo. Knyga pritaikyta diskusijoms, kiekvieno skyriaus pabaigoje paruošti atitinkami klausimai. Autorius yra psichiatras, užsiima psichanalize, taigi jaunimo problemas gerai pažįsta. Šiame veikale jis nagrinėja jaunimo maistingas idėjas, keliolika metų psichologines kryptis, naujosios kartos polinkius, aptaria jų instinktyvumą, nuomonų kryžiams su tėvais, kartų problemas, meilės vilkduobes, nepilnamečių santuokų slėptus, jaunuolių brendimo kelią, idealų svarbą jaunuomenei.

Knyga perpinta daugeliu pavyzdžių, parašyta suprantant modernųjį gyvenimą ir mūsų dienų jaunimą. Autorius yra dažnas katalikų laikraščių bendradarbis ir daug kuo artimas mūsų pasauliui. Veikalas gali būti naudingas motinoms, tėvams, mokytojams.

— o —

APIE MANKŠTĄ IR SIRDĮ

Minnesotos universiteto prof. dr. H. Blackburn metinėje Kovai su širdies ligomis mokslinėje konferencijoje pranešė apie jo darbus tyrimus. Buvo stebimi 196, daugiau sėdintį užsiėmimą turintieji, žmonės tarp 40 ir 59 m. amžiaus. Tris kartus savaitėje jų vykdama mankštos programa sumažino pasitaikančius netaisyklumus jų širdies plakime ir taip pat sumažino staigios mirties pavojų.

Finalinė scena iš Chicagoje pastatytos G. Puccini operos "La Bohème".

Nuotr. Z. Degučio

DANUTĖ LIPČIOTĖ

TODĖL

Kodėl liūdna esi, močiute,
Ir ašarą prinokusią brauki.
Laiškus iš tėviškės,
Kai grumstą gintaro mažutį
Ar audinį raštuotą glostai ir lieti?

Ką davė žemė tau gimtoji?
Ką vėjuje ir saulėj tu radai,
Kad amžiaus rudenį atėjus,
Dar šulinio vandens, purienų
Ir namų nepamiršai?
Vaikeli mielas?

Tenai paliko mano žingsniai
Ir pasaka nepabaigta.
Čia židinius ugnelė smilksta,
O ten ir ūkanos įkaitusios liepsna.

Ar negirdi?
Pastogėj kregždės juokias,
Gandrai kalena liepose aukštai,
Koriai pilni ir bitės aviluose.
Ten išsiilgę laukia vartai ir langai.
Pleveno vėliavos Vasaryj,
Giedojų laisvę Lietuvai.
Dabar ką jaučia sesė, brolis
Zinot, išgirst mums nevalia.
Todėl liūdna esu, vaikuti,
Ir ašarą prinokusią brauki
Laiškus iš tėviškės,
Kai grumstą gintaro mažutį.
Kai audinį raštuotą glostau ar liečiu...

Aliuminis, virimas ir liga

Viena amerikietė spaudoje užklauė gydytojo, ar aliuminiai virimo puodai gali būti ligos priežastimi? Eš, ji dalyvavusi vieno vakarienėje, po kurios buvo parduodami plieniniai puodai. Ten ir buvo skelbiama, kad nuo aliuminių puodų galima gauti artritą (reumatą rūsį). Anot tos moters, ji pati per 25 m. virė aliuminiuose puoduose ir turi artritą.

Dr. George Thosteson atsakė, kad aliuminiai indai buvo nuo senų laikų kaltinami įvairių ligų priežastimi. Bet tas pareiškimas, girdi, negarbingai kitų puodų užsipuolė. Anot minėto gydytojo, faktas yra, kad priešistoriniai kaulai rodo, jog net dinosaurai kentėjo nuo artrito prieš milijonus metų, o nė vienas jų nevirė aliuminiuose puoduose.

Per dūmą į raukšles

Mediciniški tyrimai rodo, kad kas rūko, tas daug greičiau laimi ir daugiau raukšlių veide.

GERAI AUGA PENKETUKAI

Lynn ir James Baer šeimoje, Northbrook priemiesty, Ill., sausio 5 d. gimusieji penki kūdikiai auga sėkmingai. Trys iš jų jau ateinančią savaitę iš Evanstono ligoninės bus pargabenti namo. Jų kiekvienas sveria po 4 svarus ir 1-11 uncijų. Dar du, kurių vienas sveria 2 sv. ir 8 unc., kitas 3 sv. ir 5 unc. auga sveriu ir nuematoma, kad 6 savaitių laikotarpy bus pargabenti namo. Juos kas dieną lanko motina, padeda maitinti. Tėvai vengia bet kokių komercinių - reklaminių pasiūlymų, priėmė tik laikraščių surinktas aukas ir kai kurių bendrovių atsiųstą maistą ir drabužėlius, bet be jokių komercinių įsipareigojimų.

NAUJA LITERATŪROS DAKTARĖ

Maskvos M. Gorkio Pasaulinės literatūros institute birželio 8 d. apginta kandidatė disertacija "Nacionalinės formos apraška šiandieninėje lyrikoje". Disertacijos autorė — instituto teorijos skyriaus aspirantė Palmyra Katinaitė. Oficialūs oponentai L. Timofejevas ir V. Kubilius jos darbą įvertino palankiai.

(ELTA)

KOSMETIKOS PAVOJAI

Georgijos medicinos mokyklos prof. dr. L. Wilson perspėja, kad apie pusę akių kosmetinių priemonių naudojamų JAV moterų, gali turėti bakterijų ir grybelių, kuriais gali užkrėsti akis; gali būti kartais net pavojus netekti regėjimo.

RŪKANČIŲ MOTINŲ STUDIJIA

JAV sveikatingumo tarnyba paskelbė 381 psl. ilgumo mediciniškų tyrimų dokumentą, iš kurio matyti, kad rūkančios moterys 30% daugiau praranda negimusį kūdikį, negu nerūkančios ir kad rūkančių motinų naujagimių pirmosiomis dienomis 26% daugiau miršta negu nerūkančių.

MOTERIS ATOMINIS ENERGIJOS KOMISIJOS PIRMININKĖ

Dr. Dixy Lee Ray, iš Tacomas, Wis., yra prezidento Nixono paskirta Atominės energijos komisijos pirmininkė. Tai pirmoji moteris, paskirta vadovauti atominės energijos tyrimams ir plėtimui.

— Moterų ir vyrų kautynės dėl lygybės dabar nustojo savo prasmės todėl, kad labai sunku atskirti, kur vyras ir kur moteris.

IS MOTERŲ PASAULIO

* Pirmų penktadienių maldos susikauptimo vakarai kilo moterų uždaroje kolektyvoje, siekiant kas mėnesį dvasioje kilti. Renkamasi kiekvieną mėnesio pirmą penktadienį 7 v.v. Jėzuitų namuose. Būna Mišios ir konferencija.

— Prof. dr. Aldona Slepetytė-Janačienė Prancūzų dr. Jos JAV-ese Pi Delta Phi (Societe d'Honneur Francaise) už nuopelį.

Aušra Baronaitytė, šeštus metus lankanti sol. Iz. Motekaitienės dainavimo studiją, traukia sol.

Nuotr. Pauliaus Vitkaus

Rūtos Kleinaitytės ir Dalios Petreikytės duetas sol. Iz. Motekaitienės studijoje. Nuotr. P. Vitkaus